
Arhip ArT

George Arhip

Şarpele casei

Editura ARHIP ART
Sibiu 2007

George Arhip

Şarpele casei

Editura ARHIP ART - Sibiu, 2007

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ARHIP, GEORGE
Şarpele casei / George Arhip. - Sibiu: Arhip Art, 2007

ISBN 978-973-8962-33-0

821.135.1-32

Mi-aduc aminte de vremea când încă nu eram,
ca de o copilărie depărtată,
şi-mi pare aşa de rău că n-am rămas
în țara fără nume.
(Linişte între lucruri bătrâne)

Zic: Tată, mersul sorilor e bun
El tace – pentru că i-e frică de cuvinte
El tace – fiindcă orice vorbă la el se schimbă-n faptă.
(De mână cu Marele Orb)

Lucian Blaga

Neştiutul?... Ezotericul?...
Da, au fost. Sunt şi vor mai fi,
ca o a doua Rânduială a Lumii.
Rațiunea? Vivat!
Rânduiala cea de alături însă
nu are nevoie de recunoaştere.
Are Drumul ei şi-şi vede de el.

ŞARPELE CASEI

Cineva a tăiat
în două
şarpele casei.
(„Cineva a tăiat”,
Nina Ceranu, New York)

Treburile mergeau bine. Toți ai lor, neamuri sau doar cunoscuți, veneau care cum puteau mai repede de la serviciu, să pună o mână la ridicarea casei. Temelia a fost turnată într-o după-amiază. Trei sape mestecau neostoite în albia cu beton, gălețile n-ajungeau să se pună la odihnă, iar vinul îşi aştepta rândul, cuminte şi răbdător. Din vechile movile de pământ, năpădite de bălării, nu mai rămăsese decât amintirea.

Casa lor s-a înălțat repede, cu mâini harnice şi inimi calde şi doritoare de rost.

*

- Săru′ mâna, nea Trifane! Săru′ mâna, nea Pamfile!

- Hai noroc, puştiulică!

Pe băiat îl scotea din sărite vorba asta „măi puştiulică”, dar nu îndrăznea să crâcnească. Îl învăţaseră ai lui să fie cuviincios cu oamenii mari. La 12-13 ani câţi avea, le mai spunea încă „săru′ mâna” şi la bărbaţi.

Ei, dar cei doi mai aveau şi-o altă putere asupra lui. De vreo două ori l-au prins la furat cireşe. L-au zărit de departe şi i-au făcut semn cu bâta. Până să-l ajungă, el era deja în curtea casei, cu inima ticăind de să-i spargă pieptul – şi că scăpase de urecheală, dar şi de spaimă să nu-l spună lui tată-său. Târziu, peste ani, s-a prins că treaba asta făcea parte dintr-un scenariu pe care poate chiar taică-său îl pusese la cale: „Ia speriaţi-l şi voi din când în când, să simtă c-o fost la furat de cireşe...”

Dar mai aveau şi-o altă putere. Tot cei doi erau la poarta livezii într-o dimineaţă urâtă de toamnă, pe vremea când încă nu ridicaseră casa. El venea din vale, din oraş, cu mâncare la tată-său. La poartă a trebuit să dea socoteală:

- Merg la tata, cu mâncare.

- Aha, dar de udătură îi duci ceva?

- Nu, că are el acolo un bidon cu apă.

Vorba asta a stârnit hazul celor doi, spre mirarea şi zăpăceala băiatului. Multă vreme a gândit şi chiar

a şi spus că „udătură” înseamnă, cu siguranţă, „murătură”. Adică ceva care să înlesnească bucătura să meargă la vale, să nu se oprească în gât. De fiece dată când îi întâlnea pe cei doi paznici, îi venea în minte treaba cu udătura şi, fără să-şi dea seama de ce, parcă îi era mai ruşine decât dacă i-ar fi zis că l-au văzut la furat.

*

Vremea era frumoasă. Dimineaţa dăduse o bură de ploaie, dar mai mult aşa, ca o joacă, să aibă de ce se bucura firea când va începe să o mângâie soarele.

Venise cu sacul de rafie subsuoară.

- Pot s-adun nişte buruiană?

- Mergi, măi puştiulică, mergi. Da’ fii atent: dacă te duci înspre salcâmi, spre birouri, dai de ştiriţă frumoasă şi multă, că nu mulţi îndrăznesc să meargă pe-acolo. Să spui că aduni pentru mine, că eşti nepotu-meu, dacă te vede cineva.

- Bine, nea Trifane, mulţumesc.

Treaba asta iar n-o înţelegea. Cum adică nepotu-său, când el era fiul lui tată-său, că şi pe tată-său îl cunoştea toată lumea. Nici peste ani n-a putut înţelege treaba asta care suna a conspiraţie. Un paznic adică e mai tare decât un meseriaş? Şi încă unul foarte bun?

- Uite-l, uite-l! Adu sapa, grijania lui! Ăsta mănâncă ouăle şi puii!

Glasul ascuțit al lui nea Trifan l-a înghețat. Speriat, a întors capul să vadă ce-i. Nea Pamfil venea din ghereta de la poartă cu o sapă în mână.

- Unde-i?

- Uite-l colo, fuge!

Băiatul s-a apropiat temător, cu inima bubuind.

- Şarpele, şarpele, stai acolo, să nu sară pe tine!, strigă nea Trifan, strâns de gât parcă. Ia-l! Dă-i!

Sapa din mâna lui nea Pamfil izbi între buruieni. O dată, de două ori.

- Gata, i-al nostru. Adu nişte paie, Trifane!

Focul se înteți iute şi limbilor lui, nea Pamfil dădu două cureluşe albăstrii-gălbui ce se zvârcoleau cumplit, spre spaima băiatului care înghețase-n loc.

- Să-l auzi cum sâsâie acuma, făcu nea Trifan, satisfăcut. Ăsta înghite oul ca nimica. Zici că are capul mic, da' ştii cum? Uite-aşa: hap! Şi nea Trifan închipui din palmele căscate fălcile şarpelui.

- N-o sâsâit, zise băiatul într-un târziu, când focul aproape că se stinsese, iar din şarpe de-abia dacă mai rămăsese ceva ca o umbră zgârcită.

- N-o fost focul tare. Ai văzut cum fugea, Pamfile? Ai văzut? Privirea lui nea Trifan strălucea – treaba cu şarpele îl excitase peste măsură. Dar unde-o avea cuibul şi unde se ducea?

- Păi, de la casa ăstuia, nu? făcu nea Pamfil, arătând spre băiat. Că-i chiar lângă noi.

- Ia să te duci şi să-ți numeri puii, că precis ți-o păpat unul! rânji nea Trifan.

- Ei, o păpat... Că dacă păpa, se trăgea undeva, să-l mistuie, zise înțeleptul Pamfil. O fi plecat şi el la vreo întâlnire. Te miri pe unde-şi au locul şi ăştia. Îi cam vremea lor acuma, nu?

*

Zile multe a trebuit să treacă până când spaima din sufletul băiatului s-a risipit. Dar nu destul de multe până când treburile au început să nu mai meargă. Dintr-o dată, un dor nebun de ducă l-a cuprins. Băiatul liniştit, menit de ai lui să se facă doctor, cocea acum planuri îndrăznețe de plecare. Nu-şi găsea locul, iar gândurile de a fugi în lume pusese stăpânire pe el. Jocurile cu frații şi cu băieții ori fetele din vecini nu-l mai încântau. Când nu citea, mergea pe marginea râpei şi, ceasuri în şir, privea în depărtare, pe deasupra oraşului, spre zări ce-şi perindau pe un ecran închipuit ademenitoare chemări.

La nici un an, a şi plecat. Când şi când, în vacanțe doar, mai trecea pe acasă. Venea cu dor şi bucurie, îşi lăsa valiza şi-ncepea, cu mâinile în buzunare, să dea ocol casei, să vadă şi să se bucure de ce s-a mai făcut. Şi cam atât. Cinci, zece minute. După care, ceva ca o tristețe îl cuprindea. El, cel plin de veselie, de bancuri, devenea posac. O greutate neînțeleasă i se punea pe suflet. Stătea ce stătea, citea ceva, după care, fără un motiv anume, pleca în

oraş, pe la unul şi pe la altul, risipindu-şi timpul, şi aşa puţin, în nimicuri şi poveşti pe la casele altora.

*

Au trecut anii. Fraţii s-au risipit şi ei în lume. Rareori au reuşit să se adune. Dar parcă prea repede trecea bucuria revederii. După câteva ceasuri, mai niciunul nu-şi găsea locul. Sâcâiala aproape că prindea materialitate. Ba se mai şi întâmpla câte o răbufnire de râcă veche, ţinută-n suflet ani mulţi.

- După ce ai plecat tu, nimic n-a mai fost la fel, i-a zis odată unul dintre fraţi. De-atunci parcă se duce de râpă casa. Şi am plecat toţi, unul după altul, de cum ne-a venit rândul. De parcă ne-ar fi fugărit cineva ori ceva. Mai pui tu mâna, mai pun eu, ceilalţi, când venim pe aici, dar nu-i de-ajuns. Nu se simte nimic, nu dă înainte. Parcă ar fi un loc fără vlagă şi fără bucurie.

*

Au trecut vreo treizeci de ani de-atunci. Nu le-a spus niciodată de întâmplare. Umbra şarpelui e la doi paşi de casă. Nimeni nu i-o vede însă. Nici măcar băiatul.

Sibiu, 6 decembrie 2006

CERCELUL

Era pe le-nceputul anului trecut, chiar după Sfântul Ion. Prietenul meu mă invitase la un vin fiert cu scorțişoară şi la aduceri-aminte. Îmi plăcea la el. Un spațiu plin de cărți, de un aer vechi şi de bunătate, de echilibru – un refugiu perfect pentru zbuciumul meu cronic.

Nu mai trecusem de câteva luni. Cele trei-patru telefoane din ăstimp mai mult stârniseră şi întrețінuseră nevoia de a-l vedea.

- ... Şi ... merge, merge?

- Mm, ca la toată lumea. Printre ele. Nici nu mă laud, nici nu mă plâng. „Ce vrei să-ți pună Moşu' sub pom?" m-au întrebat fetele mele. Ce să-mi pună? Un an măcar cum au fost ultimele trei luni.

- Ți-a mers bine? Hai, că ți-a mers bine, zâmbeşte el, se vede pe fața ta!

Prietenul meu este bine înfipt în vârsta a treia şi zâmbetul lui cald îmi face bine.

- Mi-a mers. Nu de bani vorbesc – ăia-s mai puțini. Dar am umblat prin țară. Mi-a revenit pofta de călătorie. Ştii, pe vremuri... Puține locuri din țară

mi-au rămas nebătute. Anul ăsta am poftă să merg la Balcic. Am stârnit-o şi pe nevastă-mea, ea care nu se dă dusă din casă, darămite din țară. I-am povestit...

- Ai fost la Balcic?

- Acum vreo treizeci de ani.

- Dar ce ştiai tu acum treizeci de ani? Mai ai vreo amintire?

- E... cum să-ți spun... E o impresie plăcută... cinstit vorbind, mi-a mai rămas doar o imagine: eu, privind încântat de sus, de pe terasa Grădinii Reginei Maria spre străfundurile mării de sub stâncă... o strălimpezime de un verde-turcoaz...

- Verde- turcoaz...

- Da. De fapt, cred că imaginea mi-a întărit-o un tablou de-al lui Petraşcu – „Marea la Balcic".

- Verde-turcoaz... Prietenul a închis ochii şi-şi freacă uşor fruntea cu degetele. Dintr-un colț de gură zâmbeşte unei amintiri. Oftează din toți rărunchii şi rămâne o vreme aşa, cu ochii închişi.

- Ce e, ce s-a întâmplat, întreb, ai fost şi tu pe acolo?

Prietenul deschide ochii, dar rămâne cu ei pironiți undeva departe, zâmbind aceleiaşi amintiri.

- Of, of, bată-l să-l bată... Nu ți-am spus niciodată... Se ridică şi, de pe un raft al bibliotecii, dintr-o casetă minusculă de lemn roşcat, scoate un cercel de argint înnegrit de vreme, din care un ochi de turcoaz ne priveşte.

Dau să întind mâna, dar el îl strânge în pumn şi-l duce la piept. Închide ochii, zâmbind aceleiaşi amintiri. Eu tac şi mă simt stingherit, dintr-o dată intrus într-o intimitate şi, intuiesc, o dramă de care nu aveam ştiinţă.

- Hai să-ţi povestesc, îmi zice, după un oftat greu. Era acum vreo patruzeci de ani, prin ′68, când începuse parcă un vânt nou de speranţă. Tocmai venisem de la Cincu, dintr-o aplicaţie din alea de două-trei luni – nu ca acuma numai de două săptămâni. Cincu fusese cap de linie, după nu ştiu câte mutări de front şi de puncte de comandă. Eram într-o permisie de trei zile, aşa că profitam din plin de ele. La o chermeză am întâlnit o fată... Frumoasă-frumoasă... Of... of... Am plăcut-o la prima vedere şi ea pe mine. Parcă eram făcuţi unul pentru altul... Dansam uşor, iar lumea se învârtea şi se bucura cu noi. Numai pentru noi. Într-una din pauze i-am văzut cerceii. Până atunci nu avusesem ochi decât pentru ochii ei. I-am mângâiat lobul urechii şi cercelul ăsta pe care-l vezi.

- Îţi plac? Sunt de la bunica. Bulgăreşti. Argint şi turcoaze.

- Îmi plac, dar mai văd şi altceva. Ţi s-a înroşit lobul urechii. Dă-mi voie să-l fac sănătos. Şi i-am scos cercelul şi i-am sărutat lobul urechii, care abia aştepta să fie doftoricit. Cercelul l-am pus în buzunarul cămăşii, la piept, lângă inimă. Lasă-l acolo, i-am spus. Ţi-l dau mai târziu... Ea a zâmbit şi m-a sărutat... Ne-am iubit chiar în noaptea aceea.

Cu patimă, cu foc, cu tot focul lumii adunat în inimile şi trupurile noastre...

Dimineață nu am mai găsit-o. Se furişase pe timpul nopții, dar lăsase un bilețel: „Te caut eu. Trebuie să lămuresc întâi o problemă, să-i pun capăt definitiv. Apoi vom fi doar unul pentru altul. Te iubesc”. Am zâmbit, fericit. Pluteam... pluteammm... Cele două jumătăți se întâlniseră. Să ştii că e un înțeles adânc şi cred în treaba asta cu neştiutul din noi şi de dincolo de noi...

- Şi te-a mai căutat? întreb, intuind drama.

- N-a mai avut cum. A doua zi s-a decretat mobilizarea – treaba din ’68, cu Cehoslovacia şi cu ruşii. Am fost îmbarcați şi trimişi la Iaşi. De acolo în altă parte, şi în altă parte, şi tot aşa, vreo câteva luni. Am tras nădejde că poate venise la unitate să întrebe unde să-mi scrie. O fi făcut aşa, n-o fi făcut? Greu de spus. Ştii cum era cu secretul de stat. Dar şi dacă ar fi fost pace, probabil că i-ar fi spus că nu lucrez acolo – veşnica solidaritate a militarilor... ştii tu: când o fată devine indezirabilă... În fine... Într-un târziu s-au liniştit lucrurile şi m-am întors. Am încercat prin prieteni, doar-doar dau de ea. Nimic. Parcă intrase în pământ. Colindam oraşul în fiecare după-amiază până seara târziu, de-am ajuns să-i cunosc străzile aproape toate... Sincer să fiu, şi acum o mai aştept...

Din colțul ochiului, i se scurge o lacrimă.

- Ştii, am aşteptat-o toată viața, cu inima tresăltând de speranță. Mai aştept o minune – o

minune mi-a scos-o în cale, o minune trebuie să mi-o aducă iar. Ori... ce ştiu eu? Poate e bunică acum şi se bucură de copii şi de nepoţi. Eu nu m-am însurat, aşa că n-am avut bucuria unui cămin, şi nici a nepoţilor. Mă roade dorul precum un vierme mărul curat şi frumos...

*

Prietenul meu s-a stins la vreo două luni după întâlnirea aceasta. S-a stins uşor, în câteva zile, senin, de parcă ar fi dat numai o fugă la o întâlnire. Mi-a lăsat mie biblioteca şi câteva lucruri din spaţiul acela minunat în care ani de-a rândul ne-am pierdut în poveşti şi amintiri.

Garsoniera i-a lăsat-o unei rude sărace care voia să-şi facă un rost la oraş.

Între lucrurile pe care mi le-a lăsat, se numără şi cutiuţa minusculă din lemn roşcat ce ascunde cercelul al cărui ochi de turcoaz închide o iubire de demult şi o dramă sfâşietoare.

*

În toamna anului trecut, mătuşa care m-a crescut – mama mea a murit la naştere – a plecat şi ea dintre cei vii. Am ajuns doar cu câteva ceasuri înainte de a închide ochii.

- Nu-ţi las avere, că tu ţi-ai făcut un rost. Ceilalţi nepoţi au mai multă nevoie. Îţi dau însă câteva

lucruşoare de la mamă-ta. Înainte de a te naşte, a avut parcă, săraca, o presimțire: „Să le păstrezi tu. Vei vedea mai apoi”. Ce să mai văd? Că s-a stins sărmana. Acum mă sting şi eu. Nu-s cine ştie ce lucruri prin cutia aia, dar au fost ale maică-tii şi e bine să le iei tu.

*

Câteva zile am fost năuc. Am umblat fără mine pe străzi, căutând spre zări nesfârşite cu ochii împăienjeniți. În cutia de la mătuşa, un cercel de argint, înnegrit de vreme, priveşte prin ochiul de turcoaz o iubire de demult şi o dramă sfâşietoare.

Sibiu, 3 ianuarie 2007

FATA STEPELOR

- Cireşe?

Întoarce capul spre mine. Un zâmbet uşor, larg, frumos. Ochi luminoşi.

- Poftim?

- Cireşe? zic eu, iară, şi arăt spre biluțele de lemn, vopsite roşu, ce țin bretelele rochiței.

- A! Da, cireşe, dacă vreți... Au povestea lor... Mi-s tare dragi... Le am de când sunt mititică... ştiți, eu îmi fac rochiile şi... hainele, singură.... Mărgeluțele astea le-am găsit acum o lună... uitasem de ele...

O privesc. Vorbeşte un pic greu. Nu stâlceşte cuvintele, dar se vede că se munceşte.

- Îs de la o salbă de mărgeluțe... Mi le-a luat tătuța, când eram mititică, de la un bâlci... Ştiți ce-i aia bâlci?

Zâmbesc. În mintea mea, repede se înfiripă o imagine şi o muzică. Or fi şi prin alte părți, nu ştiu, dar la noi, în Moldova, sunt bâlciurile – care încă se mai țin – de la întâi august până la Sfânta Marie.

Aşa că o privesc în ochi şi încep să cânt:

Se-nvârt căluşeii,
Se-nvârt căluşeii,
Şi glasul lor zboară pe aripi de vânt,
Copiii aleargă spre zare cu zmeii,
Departe-s, departe-s şi nu-i mai ajung,
Copiii aleargă spre zare cu zmeii,
Departe-s, departe-s şi nu-i mai ajung.

Mă priveşte şi parcă dă a lăcrima. Închide ochii şi dă uşor din cap, în ritmul muzicii pe care abia o murmur, să nu audă şi ceilalţi. Trebuie să fie doar pentru ea.

*

Întâmplarea? Zice o vorbă: răscrucea căii omului cu voia Domnului. Se aşezase, mai în urmă cu jumătate de oră, lângă mine. Nu ne-am prezentat. Doar ne-am privit şi am dat uşor din cap. Amabili. Dar, în jumătatea aceea de oră, a venit dinspre ea o putere pe care o simţeam aproape organic, material, că mă pătrunde. Puţini sunt oamenii cu o asemenea forţă şi, iată, eu eram lângă un asemenea om. Dar... dar timp de jumătate de oră a privit fix, spre înainte, fără o vorbă, fără să clipească. N-am îndrăznit, decât târziu, acum, cu cireşele...

*

- Ştiţi, eu sunt româncă, dar capul meu gândeşte pe ruseşte. Îmi trebuie un pic de timp... Ştiu cântecul. Era şi pe la noi, la bâlciurile noastre. Nu l-am mai auzit de mult.... Cred că de când eram mititică. Dumneavoastră?

- Tot de atunci, zic eu repede, fermecat de privirea ei şi... de toată făptura ei... Doamne, dacă ai vrut să mă întorci spre tine, atunci ai trimis îngerul potrivit...

S-învârt căluşăii,
S-învârt căluşăii,
Şî glasul lor zboarî pi aripi di vânt,
Copiii aleargî spri zari cu zmieii,
Diparti-s, diparti-s şî nu-i mai ajiung,
Copiii aleargî spri zari cu zmieii,
Diparti-s, diparti-s şî nu-i mai ajiung...

În gura ei, cântecul sună altcumva, moale, duios, a jale, a lucruri neîmplinite, a dor de nemărginire.... Îmi dau lacrimile... Instinctiv, îi iau mâna în mâna mea şi i-o strâng. Nu spune nimic, dar lacrimi îi dau şi ei la colţurile ochilor. Atunci s-a făcut o lumină în mintea mea, ca la început de lume: eram unul pentru altul. Am strâns ochii şi mâinile, şi unul şi altul... Nu ne-am spus nimic... Vorbeam unul cu altul, dar fără gură... Doar minţile noastre... Cu mâinile strânse una cu alta, cu ochii strânşi a bucurie şi durere de găsire... Cât or fi umblat prin

lume sufletele noastre fără noi, ca să se găsească?.... Peste munți, munții mei şi peste întinsele stepe, stepele ei.... ca să se găsească aici, în autocarul acesta... Întâmplarea? Calea omului la răscruce cu voia Domnului...

*

Cinci zile. Cuvinte? Puține. Când şi când o privire lungă, unul către altul, cufundare în abisul sufletului celuilalt şi contopire de înțelegere, de dragoste. Şi câte ne-am povestit! Câte ne-am povestit prin tăcerile şi privirile noastre. Tăceri udate cu câte un strop de rouă, când şi când, pe florile ochilor. Pe lumina ochilor... Şi cât ne-am iubit! Cât ne-am iubit prin tăcerile noastre şi privirile noastre! Ne-am iubit. Şi ne-am spus despre munții şi stepele noastre. Despre tărie şi nemărginire.... Ca şi dragostea noastră.... tărie şi nemărginire...

Nu ne-am atins. Sau.... poate ne-am atins când şi când, ca să credem că existăm...

*

La despărțire i-am strâns mâna... a închis ochii şi a dat uşor din cap...

- Am să te caut, Fată a Stepelor...

Nu a spus nimic... Nu a deschis ochii...

*

- Bună ziua.
- Bunî sî hií...
La poartă sunt doi bărbați, tată şi fiu, după asemănare. Ştiu... ştiu...
- O caut...
Bărbații se privesc scurt.
- Di undi vii matali?
O clipă sunt descumpănit... apoi ştiu.... Parcă dintr-o dată, ştiu!
- De dincolo... de la munți...
- Tătuță, e Omul-de-la-Munți, zice tânărul.
Parcă se posomorăsc amândoi, dar parcă par a fi şi uşurați, a limpezire. Ştiu asta, de parcă mi-ar vorbi.
- De ce-ai întârziat atâta? întreabă tatăl.
Oftez înainte de a răspunde.
- Am învățat ruseşte...
- Om prost, murmură tatăl, ca pentru sine. Dă din mână şi pleacă spre casă. Se aşază pe prispă, cu barba în pumni.

*

- Eu şi tata o iubim tare mult pe mama. Nu ne vorbea prea mult, era îndeajuns să ne privească...
- Era?!
- Da... era... Off! De când vă aşteptăm...
- ?!
Tânărul îmi face semn să mă aşez pe băncuța de la poartă.

- Acum jumătate de an a plecat cu treabă, dincolo... Dar ştii, de fapt. S-a întors după o săptămână... Era schimbată. Vorbea una-ntruna... Şi povestea de munţi... Numai de munţi povestea... Dar noi am ştiut, eu şi tata, că nu de munţi e vorba... noi am ştiut... a întâlnit un om, şi acela eşti matale... Mama nu ne vorbea prea mult, dar ştiam ce simte... Ştiam... şi gata! Ştiam! Off... dacă ai şti cât s-o chinuit!... În fiecare amurg ieşea la poartă şi se uita îndelung spre soarele care înroşea zarea stepelor... Ofta... Ofta şi lăcrima... Iar noi, eu şi tata, ştiam... Şi o iubeam şi mai tare pentru iubirea ei... Pentru iubirea pentru matale, Omul-de-la-Munţi... Ruseşte? Nu trebuia să te strădui... Cu mama nu trebuia să vorbeşti... era îndeajuns să-i asculţi mintea... şi să-i simţi inima...

Mă podidesc lacrimile. Tânărul mă ia în braţe şi mă strânge. Hohoteşte şi el...

- Ai venit târziu. Ai venit târziu... Acum o săptămână, tot aşa, în amurg, s-a întors către noi, care o priveam ca din boală, şi ne-a zis: „Eu plec... Plec spre munţi”... Of... Ce să zic? Amu ... o să umblaţi unul după altul ...

Stau cu mintea în palme şi hohotesc...

- Mai spune, zic printre smârcâituri...

- Mama... Mama, chiar dacă vorbea puţin, cânta. Îi plăcea să cânte. Cânta şi tot chipul ei şi toată făptura ei luminau jurul... A plecat cântând. Un cântec pe care nu l-am mai auzit niciodată... Îl ţin minte însă de parcă-i săpat în mine...

Respir greu ...

- Căluşeii?!

Tânărul mă priveşte lung... pune capul pe umărul meu şi începe să murmure:

S-învârt căluşăii,
S-învârt căluşăii,
Şî glasul lor zboarî pi aripi di vânt,
Copiii aleargî spri zari cu zmieii,
Diparti-s, diparti-s şî nu-i mai ajiung,
Copiii aleargî spri zari cu zmieii,
Diparti-s, diparti-s şî nu-i mai ajiung...

Sibiu, 27 iunie 2007, la ora 2 din noapte

NOROCUL MEU ...

- N-a stat mult. Deşi părea că nu s-ar mai desprinde... Se uita în jur şi căuta prin fiecare ungher cu ochii... M-am cam speriat la-nceput. Când am auzit-o vorbind, am gândit că o fi neam cu balerina...

- Nebuna cu porumbeii?

- Nu-i nebună, mamă. E doar speriată. Fugară. Ce ştii ce va fi în sufletul ei ... Câte o avea în urmă... M-am făcut prietenă cu ea, că cu cine să stau de vorbă cât eşti plecat? E femeie cumsecade, are şi doi copii mari, acolo la ea... Unu i-o ieşit inginer acuma, iar fata-i profesoară de un an... Iar ea a fugit acum vreo 10 ani cu unul de-al nostru. Voia să se aşeze la noi şi să-i aducă şi pe copii aici, după ce s-o mărita. Dar ăsta o lăsat-o după primul an, după ce femeia şi-o vândut acolo tot şi şi-o lăsat copiiI în grijă la

neamuri... Nici la ei nu-i primită acuma, că-s săraci ca vai de lume acolo, nici aici nu are stare... Mai lucrează cu ziua pe la unul şi pe la altul... Zece mii ora de călcat ... mai spală ... se bucură de-o pâine şi-mi mai dă şi mie chiria din când în când... Da′ cu fata asta de-o venit azi, tare milă mi-o fost de ea... Mă tot întreba de tine şi se bucura de fiecare lucruşor de al tău pe care i-l arătam... Îl atingea cu vârful degetelor... Îi râdeau ochii şi-i plângeau... Se învârtea prin cămăruţă, în rochia ei înflorată, de parcă plutea, aşa călca („Da, ştiu, îi ştiu pasul şi plutirea...”) şi iscodea cu ochii orice colţişor... Îi fată faină... Vezi mamă, ia samă, să nu strici casa cuiva... Va avea şi ea suflete pe acolo, care-i poartă grija şi o aşteaptă...

*

Sunt un burlac înrăit... Sau eram, până am cunoscut-o pe fata asta... Vremurile m-au adus aici, mulţi ani în urmă, şi aici m-am aşezat... Dacă se poate numi aşezat. Umblu din gazdă în gazdă de ani buni. Un an-doi la unul, un an-doi la altul... Ba că renovează, ba că vinde, ba că dă la copii... La gazda de acum sunt de cinci ani. Mă am bine cu bătrâna, îi mai fac piaţa, mai repar câte ceva... Nu se plânge de mine, mai ales că sunt mai tot timpul plecat. Îmi deretică prin cameră şi nu-şi bagă nasul prin dulap ori în sertare. Şi ştie să-şi ţină gura, ba-mi ia şi apărarea faţă de ceilalţi chiriaşi de pe curte,

când mai întârzie cineva pe la mine. „Da' ce vreţi oameni buni, dacă vouă v-o trecut vremea, ăi mai tineri vreţi să fie ca voi? Posaci şi neiubăreţi? Da' tu când îţi baţi nevasta de sperii copiii vecinilor, cum e? Ai?"

Cel mai mult ne place să gătim împreună. Mai prindem câte o duminică, atunci când sunt în oraş... Îmi bate pe la opt în uşă, încetişor, aşteaptă să mormăi ceva, apoi apare cu ceaşca de cafea. „Ce gătim azi?" "Hai să scriem!" Adică să facem lista pentru piaţă.

E ca o mamă ori ca o bunică iubitoare şi mi-i drag să-i fac pe plac. Se pricepe la gătit şi-i place să mă îngrijească. Pereţii casei s-au învăţat cu mine, şi eu cu ei, de parcă aş fi aici de când m-am născut.

*

- ... şi strângea în pumn o batistă micuţă pe care o ducea la nas din când în când.... Când am fost mai aproape, am simţit miros de busuioc...

Busuioc!!! Busuiocul pe care i l-am dat eu, să-i poarte noroc! Trăsese autocarul pe dreapta, pentru o pauză de un sfert de oră. Când am coborât, pe marginea drumului, un fir stingher de busuioc. Total nelalocul lui, acolo. Sământă furată şi adusă de vreun vânt ... Am rupt numai o rămurică mică şi i-am întins-o... A luat-o şi a pus-o într-o batistuţă pe care a ascuns-o la sân...

*

- Când a plecat?

- Apăi, nu de mult... Să fie două ceasuri înainte de a veni tu.

- Acum e două...

- Aşa-i, pe la doişpe o plecat.

- N-a zis unde?

- Apăi, tu ai zis că ai treabă la nu ştiu ce bibliotecă... şi i-am zis că dacă ajunge în oraşul ăla, să întrebe de tine la biblioteca cea mare. N-ai zis că stai mai mult acolo şi că hotelul e chiar lângă bibliotecă?

O lumină mi se face în minte! Păi, o găsesc la gară! Şi trenul... Oh! Mai sunt doar câteva minute!

- Măicuță, te sărut! Mulțam! Am înşfăcat geamantanul pe care nu apucasem să-l desfac şi am fugit.

- Nu stai să mânci? am mai auzit din fundul casei glasul speriat şi mirat al gazdei.

*

Stau prostit pe peronul gării. Prin fața mea fuge, din ce în ce mai repede, trenul. La ultimul vagon, pe la mijloc, într-o frântură de secundă, o văd la geam. Mă priveşte cu ochi mari şi speriați. Incapabilă de un gest.

*

- Hai să te dezlege baba, feciorașule!

Ieşisem din gară şi trecusem deja de bisericuță.

- Azi n-ai miluit-o pe baba...

La portița bisericii, bătrâna cerşetoare pe care o văd de ani de zile, de fiecare dată când plec din oraş... Îi dau câte un bănuț, iar ea îmi zice de fiecare dată, mormăind din basmaua care-i acoperă fața: „Să ai noroc, feciorașule".

Mă întorc şi dau să-i pun un ban în palmă.

- Nu, feciorașule, nu. Da' să-mi aduci cât te-o lăsa inima după ce te-oi dezlega.

- Ce să dezlegi? Mă gândeam că necazul mi se citeşte aşa de bine pe față, că baba asta vrea să mă îmbrobodească te miri cu ce şarlatanie...

- Stai colea lângă mine, dacă vrei să-ți vie fata.

Mă codesc un pic, situația este jenantă, suntem în plină stradă, iar vreo doi care n-au de treabă s-au oprit mai încolo şi se fac că privesc în jur, dar se vede că trag cu urechea şi mai furişează câte un ochi spre noi, când şi când. Fie ce-o fi!

- Ia spune, mătuşă, zic eu, şi mă aşez lângă ea. Ba chiar îi întind şi palma, amuzat oarecum de spectacolul la care se mai opriseră două trecătoare ca să-l privească.

- N-am treabă cu palma ta, feciorașule... Ia spune babei: ai primit un dar de la o femeie care-ți poartă sâmbetele, aşa-i?

- Dar? Ce dar? N-am primit nimic.

- Nu acum, mai de mult.... Ceva, oricât de mic... Ăi fi avut vreo drăguță pe care ai supărat-o...

- Nu, mătuşă, nu...

- Nimic, nimic, nici un căpețel de ceva, acolo?... Nu cred, mai gândeşte-te... Şi dacă ți-aduci aminte, să vii cu el la baba să ți-l dezlege şi să-l duci în prag ciudoasei. Hai, du-te acum, că stai ca pe ghimpi, văd eu. Hai la baba să vă ghicească, să vă dezlege, frumoaselor şi băftoaselor! mai zice baba, întorcându-se la cele două cumetre care căscau gura la noi.

*

Plec îngândurat... Vorbele babei mi-au intrat la inimă. Dar... ce dar? Ce dar să fi primit eu? Întrebarea mi s-a înfipt în cap şi nu mai iese ... Obsesie...

*

Intru mai zilele trecute la o bere, în crâşma de sub pod. Când îmi vine rândul, crâşmărița îmi face cu ochiul şi-mi şopteşte:

- I s-o-ntors bărbatu', domnu'! I s-o-ntors bărbatu', şi-mi mai face cu ochiul o dată.

Iau berea şi plec oarecum buimăcit, dar şi bucuros de veste. E vorba de o drăguță de-a mea, de mai de mult. O lăsase bărbatul în urmă cu vreo 4-5 ani, iar eu i-am fost consolare o vreme... „Norocul ei!" îmi zic în gând, bucuros pentru ea, şi ridic berea în cinstea ei. „Norocul ei!"... Şi, deodată, în capul meu

se face lumină şi un gând ca un vânt rău se aşază peste suflet... Acum un an, când ne-am văzut ultima oară, mi-a dat un firicel de busuioc. Îl adusese de la Iaşi, unde fusese în pelerinaj la Sfânta Paraschieva. Mi-a şoptit atunci, cu fruntea rezemată de tâmpla mea, lăsându-mi firicelul în palmă: „Norocul tău, norocul meu. Norocul tău, norocul meu. Norocul tău, norocul meu”...

Sibiu, 29 august 2007, la ora 2 din noapte

POVEŞTILE MARIEI

BOBII

- ... Şî, ia, zî, maică, şe te-aduşe?...
- Măicuță dragă, vor să mă deie...
- Of... fata maichii, of... şî la minie ai tunat amu, moaşă-ta? toma′ la minie?!
- Măicuță... vor să mă deie, măicuță, or io mi-s cocilă încă... zî-mi, măicuță, ce-a fi cu mine? Ce-a fi? Zî, măicuță, că mi-i ceamă...

O lacrimă îşi face loc, proptindu-se-n stânga şi-n dreapta-n făgaşele feței...

- D-apăi, hai să vigem şe-or zîşe boghii, fata moaşăi...

Moaşa satului bagă mâna sub poala şurțului negru. Dintr-un buzunar ascuns, iese pumnul care strânge bobii...

- Fata maichii, fată...

Moaşa aruncă bobii în sită, privind prin ochiurile ei parcă dincolo de urzeală...

- Fata maichii, fată... şi rămâne cu privirea pierdută, parcă spre o altă lume, doar de ea văzută ori, parcă mai degrabă de care se opreşte ca în fața unei ceți...

- Ce-i, maică, ce-i?

- Fata mamii, zice moaşa-ntr-un târziu... boghii az nu zîc... S-or pus de-a-n strâmba... Iuce bagă, iuce ieşe... nu ieşe nimica...

- Hai, muică, zî ce zîc!

- Da' nimică-nimicuță...

- Da' zî, muică, că mă ustură...

- Fata maichii, hai mai bine cu cărțile, că boghii s-or aşăzat de-a-n strâmba... Da' nicicum, fata maichii.... nicicum, zice moaşa, cu ochii-mpâcliți de jale către urzeala sitei...

CĂRȚILE

- Te măriți, fata moaşei, da' nu te măriți...

- Cum asta, moaşă?!

- N-ai stare... N-ai stare, cocilă, n-ai stare de-a locului... Moaşa priveşte cărțile.... parcă nu-i acolo...

- N-ai stare de-a locului... Urma Babei nu-i pe tine, cocilă, şî nu-i de loc!... da' calci tot timpul pre ea, şî iar te fugi, şî iar te-ntorci... Of, fata moaşei... Şî io-te

pe el în uniformă, da′ nu-i bun... şî io-te două flori cu capul plecat... şî iar nu-i bine, cocila mea... da′ vine şî feşiorul, iote-l colea, dar o să-l laşi... o iei pe Urma Babei...

Moaşa dă lacrimi iară...

- Da′ zî, moaşă, da′ zî, că mă usturǎ inima, moaşă...

*

- Povestea asta a mamei am aflat-o târziu, zice tânărul din fața mea...

Suntem în crâşma de mult tăcută, cu rece miros de țigară de aseară... Coniacul din fața noastră a rămas de bună vreme clipind cu ochi mort din rotunjimea stinsă a bolului...

ION

Maria a fugit de acasă la puțină vreme după ce a fost dată. N-a stat nici măcar prima noapte; s-a ascuns prin grădini şi, când a prins vremea potrivită, a fugit la oraş. Pe jos, desculță, cu o desăguță, în care un boț de brânză-nvelită-n mămăligă rece îşi aştepta rândul la o foame ținută-n frâu... adică atunci când n-o mai răbda...

Şaişpe ani... şaişpe ani – dar noroc pe ea, că n-a ajuns slugă... Erau anii aceia când, cu un pic de

curaj, erai bine primit pe şantierele patriei... Ba' ţi se găsea şi gazdă... Noua rânduială avea nevoie de vlagă... de sânge tânăr...

Aşa a ajuns Maria în gazdă la Lele Oană. *Oma*, pe graiul curţii, că cică ar fi fost din neam de nemţi. Şi erau anii aceia în care flăcăii făceau armată prusacă pe model rusesc, mândri în uniforma lor încenturată, mirosind a bocanci de box, daţi cu cremă puturoasă, şi a pătură de cazarmă.

Unul dintre ei a fost Ion, fiul gazdei. L-a cunoscut Maria într-o permisie, din aia ce se dădea după *perioadă*, adică după şase luni ori chiar un an, după cum era arma la care slujeai...

A fost omul în uniformă...

FLORILE

Pe Maria am întâlnit-o prima dată la un spital din Bucureşti. Eram cu soţia. Probleme de fertilitate. Şi ea la fel. Am intrat în vorbă şi ne-am împrietenit repede.

- Am avut două fetiţe, două fetiţe ca două flori. N-a trăit niciuna. Tăt la două săptămâni s-au dus, mititelele...

Acestea au fost florile cu capul plecat...

FECIORUL

- Ştii ce mi-a zis mie doctorul, atunci? „Femeie, vrei copil? Sari gardul şi fă-l cu altul, că la al tău e buba, nu la tine!”

- Şi? am întrebat-o la telefon, peste un an şi ceva, când am vrut să văd ce mai face.

- E bine şî nu-i bine... Am un băiat frumos şî sănătos, noroc că samănă cu mine... Da’ nu-i bine... Al meu cred c-o mirosît ceva. Ce bea el înainte, dar de când am rămas grea, zâci c-o înebunit! Bea zî şî noapce, zî şî noapce... Mai aruncă şî cu paharu’ după mine... Nu zâşe nimic, mă priveşce cu ură şî scrâşneşce numa’... măcar de mi-ar zîşe, s-ar mai uşura, săracu’... Scrâşneşce din dinți şî aruncă cu paharu’ după mine şî mă fuljeră din ochi, fără o vorbă... Eu fug atunci cu băiatul la sân, la alimentara de la colț. Mi-or aranjat femeile de acolo sălaş lângă un calorifer. Dimineața, la deschidere, strâng aşternutul şi mi-l ascund în depozit, după rafturi... Plec şî io acasă, după ce-l văd că pleacă şî el... Viață de iad, viață de iad...

*

- Ştiai asta? îl întreb pe băiat.

- Am aflat... Mi-a zis mama, când am făcut 21 de ani... Dar cred că am simțit eu ceva când eram mai mic... Tata a murit când aveam vreo 14 ani ani... Dar

tot îl iubesc... Aşa cum a fost el, a fost tată în casă... ştiu că m-a iubit şi el... Acum, când mă uit în urmă şi ştiu ce ştiu, parcă înțeleg de ce se uita aşa lung la mine, câteodată... A murit de la băutură... S-a culcat într-o seară, după ce băuse zdravăn, dar zdravăn de tot, îmbrăcat cu hainele cele bune şi cu pantofi în picioare. L-am găsit dimineață, cu mâinile pe piept, gata de pus în copârşeu... Ei, au fost probleme cu autoritățile... n-a fost uşor... S-a dus...

Băiatul scoate din portofel o hârtie şi o despătureşte...

- Am scris asta şi o port cu mine tot timpul... Fac asta pentru el, chiar dacă a fost rău cu mama. Pentru mine a fost bun. A fost tata meu.

Aşa cum în mormânt
Pământu-i greu pe tine,
Aşa-i şi viața mea,
Că nu mai eşti cu mine.

Ai fost şi vei rămâne
Tăticul meu iubit,
Icoană, mi-ai fost, tată,
Şi ce mult te-am iubit.

În cimitir te plâng,
Cu jale şi suspine,
Şi-l rog pe Dumnezeu
Să fie lângă tine.

Mângâi, fără să-mi dau seama, hârtia boțită şi îngălbenită, privind nici eu nu ştiu unde... Gânduri? Mi-i capul gol de gânduri... şi mi-e sufletul gol de simțire... Unde-o fi acum Maria? Feciorul îi este mare acum, bărbat în toată firea... S-ar bucura de el...

MĂTUŞA

- Bună, Maria! Bucuroşi de oaspeți?
- Tăta prostu'! se aude din fundul casei.

Maria mă priveşte uimită din prag...

- Intră, hai, intră! Doamne, şe surpriză!
- Tăta prostu'!

Maria zâmbeşte.

- Hai, intră, nu-ți fie ceamă, e mătuşa... nu-ț' face nimica...
- Tăta prostu'!
- Hai, hai, ce faci ochii aşa? O s-o placi ge îndată...

Păşesc oarecum nedumerit şi oarecum amuzat de primirea aceasta inedită.

- Tăta prostu'!

Mătuşa apare din camera mică. Privirea îi e pierdută şi zâmbeşte larg unei lumi doar de ea văzută. Nu ştiu dacă mă vede. Îi zâmbesc şi-i spun „Săru' mâna”.

- Tăta prostu'!

Aproape că râd şi mă întorc întrebător spre Maria.

- Las' că-ț spun mai încolo. Măi, da' şe surpriză! Şe ț-o venit? Nu tu telefon, nu tu nimica-nimicuța... Cum ai nimerit?!

- După alimentara de la colț...

- A! Bată-ce să ce bată... Da, aşa-i, mai am o precină acolo, de pe cimpuri... Da' şciu că-ț merje mincea!...

- Tăta prostu'!

Închidem ochii amândoi şi zâmbim...

Asta era acum mulți ani. Nu ştiu ce mi-a venit, şi am luat-o prin țară... Mai fac din astea, mai ales după o bucată de vreme mai încărcată. Am noroc – soția mă înțelege şi-mi lasă frâu liber...

- Astea sunt pentru tine, zic eu, şi-i întind buchetul de flori...

- Ştii ce, îmi şopteşte Maria, dă-i-l mătuşii... aşa de mult îi plac...

- Mătuşă...

- Ai, ai, ai!... Ai, ai, ai!... Bătrâna ia florile şi-şi îngroapă fața în ele, drăgostindu-se cu petalele lor. Ai, ai, ai!... Ochii îi strălucesc de fericire.

- I-ei făcut o bucurie cum nu să poace mai mare, îmi şopteşte Maria.

- Ce-i cu ea?, şoptesc şi eu.

- Mai încolo, las' că-ț spun... Zî, mai bine, ce-i cu cine p'in fundu' ăsta de țară?!

*

- Ce e Urma Babei, Maria?

Femeia se gândeşte lung... să-mi spună, să nu-mi spună...

- Mai sus de satul nostru cică e o urmă într-o piatră... N-am văzut-o nişiodată, ba chiar am călcat cu frică p'in locurile ielea, şî nu de multe ori... Da' numa' şine are nevoie... numa' şine are nevoie o găsăşte... Of, of... cocile, cocile...

Maria priveşte în gol... oftează şi se ridică să pregătească o cafea. Eu tac, deodată copleşit de brusca ei înnegurare.

*

- George, îmi spune Maria, după ce i-am ascultat poveştile... Tu eşti dintr-o altă lume... noi suntem dintr-o altă lume... părinții şi bunicii tăi sunt altă lume, cu toți ai lor... sunt ca noi.... Tu nu poți fi... ai plecat de mult... Te-ai depărtat... zâci că scrii... da, poți să trăieşci în scrisul şî închipuirea ta ... dar, şe ț-am zîs io .... e chiar viața noastră ...

Asta îmi spunea Maria a doua zi ...

POVEŞTILE MARIEI

Urma cea rea

- Mătuşa o călcat într-o urmă rea...
- ?!
- Nu şcii, aşa-i... Mătuşa a fost un copil normal până pe la 11-12 ani. Ba, lua şi premii, cu coroniță chiar... Într-o zi, intră pe poartă – venea de la şcoală şi strigă:
- Ioce cum calc, ioce cum calc!

Mumă-sa iese pe prispă şî să i să facă rău: cocila sărea şî călca în nişte urme uscate din nămolul bătăturii...

- Tu, cocilă, sari de-acolo! o strâgat, spărietă. Sari de-acolo!
- Ioce cum calc, ioce cum calc! râdea şî să bucura mătuşa.
- Sari de-acolo!

Io nu eram pe atunci, da' mi-o povestit mumă-sa... mătuşa o mers bucuroasă, călcând în urme, până la pârleazul din fundul grădinii... acolo s-o oprit şî s-o uitat lung, lung, înspre deal... s-o întors spre

mumă-sa, i-o zâmbit, i-o zâmbit cu zâmbetul pe care i l-ai văzut, şî o zâs doar atât:

- Tăta prostu'! De atunci doar atâta spune: „Tăta prostu'!" şî zâmbeşte... Doar atât...

O ascult înfiorat.

- Ştii, zic într-un târziu... asta seamănă cu „copilul schimbat"...

- Da, ştiu şî de asta... Aşa am zâs şî io când am auzât povestea... Că mătuşa-i cocil schimbat... Şî l-o schimbat la pârleaz, acolo... Ce şcii pe unge va fi ea, şe adevărată... Şî ce şcii şine va fi fimeia asta... Da' am făcut legare cu mumă-sa, legare cu limbă de moarce, ca s-o grijăsc... „Tăta prostu'!" Ce şcii ce-o vré să spuie... Da-i cumince şî curată... O mai mustru când ies cu ea prin oraş, ca să tacă. Înțăleje şî nu mai zâşe „Tăta prostu'!", da' să uită pă jur-împrejur şî râde la toț'... S-o-nvățat lumea cu ea... Îi chiar faină, şî mă întreabă unu' şî altu': „Şe-ț' mai faşe mătuşa?"...

- Zi-mi un pic, ce-i cu urma asta cea rea...

- Vez' tu, la noi nici nu-i voie să pomeneşti... da' hai să-ț' spun... sunt urmele pe care le lasă Necuratul... şine calcă în ele, să faşe a' lui... sau îl schimbă... ca pe mătuşa... chipu-i la fel, da' mincea... uice şî tu...

Farmece cu păr de capră

- ... Tu nu şcii, George, da′ la noi... la noi viaţa şé adevărată îi asta de care-ţ′ spun... De Urma Babei, că ţ-am spus... nu şcii şe-i... da′ la noi îi mare lucru... Îi chiar numele satului... da′ nime n-o văzut-o până acu′... Şcie lumea că-i într-o piatră... Ce şcii tu... La voi nu-i nimica, la noi îi viaţa... De când n-ai mai auzît o poveste?...

- Spune, Maria, spune, şi nu mai întreba... avem şi noi înţelepciunea noastră....

- Da, care vă ajută să rămâneţ′ proşti... ştiu cum îi... Hai să-ţ′ zîc una... de farmece ai auzât, nu?

- Pe aia dreaptă... ştiu că se spune în neamul nostru că a murit unul din farmece... A călcat în nişte păr de femeie care a fost fermecat... era pus chiar la poartă... s-a stins în două săptămâni...

- Şî nu crez′?

- Maria, nu ştiu ce să spun...

- Hai că-ţ′ spun eu... Era unu′ la noi... avea oi şî capre... gospodărie frumoasă, muiere vrednică şî doi ficiori faini... Da′ mai era în sat şî o fimeie care pusăsă ochii pe bărbatul ăsta... Or sfătuit-o unu′ şî altul să-l lasă în pace, să-ş caute dacă nu acolo, atunci în alt sat şî să nu strâce casa omului. Da′ ea, nu şî nu... Şî o plecat într-o bună zî la trei sate, la una care făşé farmeşe, s-o înveţe ca să-i aducă bărbatul în casă. Şî o-nvăţat-o. L-o pândit când o plecat cu turma în munte, i-o prins o capră şî i-o

tăiat păr din frunte. Fără să baje aşela de samă... O dat drumu′ caprei şî o dus smocul vrăjitoarei. Asta o descântat părul şî i l-o pus într-un cârceag[1]. I-o dat cârceagul şî o strachină mică de lut, să le puie după hornul sobei şî să aştepte, că-i va veni bărbatul în casă. Şî aşa o fost: a doua zî îi intră bărbatul în bătătură şî-i spune: „Am venit acasă”. Acu′, capra, când s-o văzut sângură, s-o întors acasă, de s-o spăriet muierea lui. O plecat după el şî nu l-o găsât acolo. Era numai sluga, care i-o spus că baciul nu şcie şe-i cu el, da′ dimineață s-o rădicat, s-o uitat primprejur şî o plecat la vale, fără o vorbă. Fimeia s-o întors în sat şî l-o căutat la socri... Acuma, satul nostru-i mic, odată să află veştile... Vine o vecină şî-i spune că bărbat-so-i la lelea... O plecat asta întins, şî l-o găsât acolo.

- Hai acasă, măi bărbace!

Ăsta s-o uitat mirat le ea şî i-o zâs:

- Asta-i casa mea, unde vrei să merg acasă? Şî dumneata şine eşci?!

- Măi bărbace, nu fi nebun! Hai acasă cum îț′ zîc!

O ieşît cu scandal.... Or venit ficiorii... În sfârşît, ăsta nu şî nu... S-o divorțat fimeia, n-o avut şe faşe... Nici pe copii nu-i mai cunoştea... Ş-or trecut cinci ani... Satul să-nvățasă cu treaba, i-o lăsat în pace pe cei doi să-şi vadă de gospodăria lor ... Da iote că să-mbolnăveşce muierea asta nouă şî să îmbolnăveşce rău de tot, fără scăpare.... să usca

[1] Ulcior (dialect bănățean)

văzând cu ochii ... iar ultimele două săptămâni nişi nu s-o mai dat jos din pat, c-ontorcea bărbat-so cu şearşafu′... Înainte de a-ş′ da sufletul, i-o spus:

- Bărbace, să te duci la trei sate de aişi, s-o cauți pe vrăjitoarea, că are să-ț′ spuie şeva şe io nu şciu, nu mă prişep...

Aşa o făcut. Şî când să scoață copârşăul din curte, vrăjâtoarea odată strâgă:

- Stați! Şî s-or oprit cu moarta chiar sub streaşina porții. Măi omule, du-te şî ia de după hornul sobei, vez′ că trebă să fie acolo un cârceag într-o strachină mică. Adu-le-ncoa!

Şî o venit omul cu ele, nici nu şcia de ele.

- Sparje-le aişi, lângă copârşeul moartei!

Şî le-o spart, George, şî din cârceag s-o risipit părul caprei şî l-o luat o pală de vânt venită dintr-o dată. Şî omul nostru odată faşe ochii mari şî să uită buimac în jur:

- Da′ şe-i aişea? Unde-i carul meu şî boii mei? Casa mea, copiii mei şî nevasta mea unde-s?! Şî şe-i aişea, şe-i cu copârşăul ăsta?! S-o trezit, George, ca din morți, ca de pe ceea lume... Ne făceam cruce şî ne scuipam în sân de-o aşa minune... S-o întors omul la casa lui atunşi. S-o împăcat cu nevasta şî cu copiii şî au avut şî au şî acu viață bună... De cei cinci ani nu şcie nimica-nimicuța, da′ şî oamenii îl lasă în plata lui, că noi credem în astea, George... Îs din viața noastră şî trebă să ne credem unul altuia...

Câinele cu ochii roşii

- Hai să-ţ′ mai spun una... Asta chiar mie mi s-o întâmplat..... mă ia cu fiori şî numa′ când mi-aduc amince...
- Zi, Maria, zi... Parcă şî pe mine mă iau fiori, după povestea de adineaori... Zi, fato, zi!
- Veneam de la oraş acu′ ani mulţ′ în urmă... mai trăieu ai mei... Şî trec pe lângă fântână, pe lângă fântâna din crucea satului, aia cu cumpănă... Nu-ş′ ce-mi vine, da′ parcă mi să faşe săte... Era cam trecut de miezu′ nopţii, da′ io nu mi-s fricoasă... şî mă opresc să scoţ apă... Şî cum eram io cu gura-n ciutură şî sorbeam, parcă mi să ridică păru′ pă schinare... Şe sărăşia? zîc io, şe-i cu mine? Rădic ochii, George, şî înţăpenesc... în faţa mea, la nici doi paşi, un câne cu ochii roşîi... Să uita la mine şî mârâia...
- Maria, hai că bagi spaima în mine...
- Dacă-ţ′ spun... Luna abié dacă lumina un piculuţ, da′ l-am văzut... era negru, mare şî cu ochii roşîi, ca de jăratec... Şî jarul aşela mă străpunjea şî mă ţânea ţapănă, de nici suflare nu mai avém ...

Ş-odată-mi vin în fire şî dau cu apă pe el, cât am putut mişca şî io ciutura, şî o iau la fugă... N-am întors capu′, da-l sîmțam aproape... George, ai visat vrodată că te urmăreşte cineva, nu ştii cine, da′ ştii că nu poț′ să scapi, şî-i chiar lângă tine, gata-gata să te-apuce? Iote aşa eram io atunşi, ca-ntr-un vis din ăsta... şî fujeam şî fujeam, şî parcă nu mai ajunjeam acasă... Şî casa era la nici o sută de paşi... Şî sâmțam jarul ochilor în ceafă şî eram spărietă de moarte... George, ca-ntr-un vis din ăla, cum îț′ spun...

- Şi?

- George, şî cum fujeam şî nu mai ajunjeam, odată aud tropot ca de herghelie, de să tremura pământul... Aşă-i că şî ție ț-îi ceamă? D-apoi mie, atunşi... Jar în ceafă şî tremur de pământ, ropot de copite şî rânchezat de cai... mulț′, mulț′... Şî veneau după mine şî io nu mai ajunjeam...

- Şi?

- Şî ajung la poarta căşii, la părinți, năvălesc pe ea şî trec ca fuljerul... George, s-o dărâmat poarta în urma mea... Nu-ț′ vine a crede... da′ s-o dărâmat... cu stâlpi cu tot, cu streaşînă cu tot... dacă mă prindea sub ié, praf mă făşé... Da′, ca prin minune, nu s-o mai auzât nimic... nici herghelie, nici mârîit de câne... linişte ca de pustiu, tăşere ca de mormânt... Tăşere gré, bolnavă... De parcă trecusăm în altă lume... Mă uitam buimacă în jur, luna dădé lumină ca zâua, curată... numai poarta zăşé şî mai aminté ca de vis urât, cum ț-am spus... George, poate nu crez′...

- Te cred, Maria, te cred...
- George, nu sunt dusă... şî nici nu scornesc... Şî nici nu vreu să te sperii... Da' spaimă din aşeea nu doresc nimănui... De atunşi nu mai merg în sat noaptea, şî nici din fântâna de la cruşea satului nu mai beu apă... Mi să pune de spaimă şî numa' când mă gândesc...

URMA BABEI

- Noi, moaşă a satului, cum se spunea pe vremuri, nu mai avem. Avem serviciul medical...
Primarul mă priveşte uşor amuzat...
- Ei, nu asta caut... Vreo femeie la care să-i fi mers vestea că face şi desface farmece, că dă în bobi... din astea... Nu vă fie teamă, v-am spus, scriu despre aşa ceva... ăsta este filonul pe care îl exploatez...
- Ei, ar fi fost cineva, dar s-a stins acum ceva timp în urmă... să tot fie vreo 4-5 ani, dacă nu mai mult... Ei, domnule! sare deodată primarul, plesnindu-şi palmele bucuros. Dar este, cum să nu! Este chiar nepoata babei... dar cică dă în cărți numai şi ghiceşte în cafea, mai nou, de când lumea s-a boierit şi pe la noi...

*

- Tuşa o murit bătrână-bătrână... Da' o dat în bobi ş-o dezlegat ape până-n ultima zî... N-o fost beteagă... Atâta doar că umbla mai greu, da' umbla... na, la nouăzăci şî şepte... Io am stat cu ié, de-am mai ajutat-o, ba cu una, ba cu alta... Am mai furat şî io meşteşug de la şele boscoane... Da' m-oi duşe şî io, az-mîne... şî s-o perde... az, una-două, cu leacuri tăt nemţăşti... da' o buruiană, ori un ghiescântec, ori un tras... că-i colea, la-ndămână... neam! Şî nu te costă şî nu merji întră străini... Să perde cum să perd tăte...

Bătrâna din faţa mea clatină din cap, privind în pământ.

- De una, Maria, zâci? A lu' Oardă... Păi, cum să n-o şciu... C-aişi ieram cân' o venit... Şî la noi o stat, c-ai ei s-or stâns de mult... şî casa îi lăsată... Apăi aia, dragu' mamii, s-o dus de s-o vândut... Săraca...

- S-a vândut?! Cui?! Cum?! De ce?!

- He, he! Să vede că nu eşci de pe-işi... Da' las că nici mulţ' de-ai noşti nu şciu...

- S-a vândut...

- S-o vândut, domnule, s-o vândut, că şe iera să facă?! Doar un cocil are... n-o să-l piarză, dară! Cî nu-i ghe glumă cu aşă şeva! Hai să te desluşască mama, că eşci neşciutor...

*

- Cân′ o făcut cocilu′, aişea l-o făcut... Acuma şcii că o mai avut două fece... Ş-o vrut să şcie şe-i zâc ursâtoarele cocilului... Moaşa, tuşa mé, o pregătit tăt şe trebă pentru ursâtori: aţă, ace, pânză, cărţ′, haine, şeva ghe mâncare... le-o pus pă tăte-n covată şî le-o dus la veşina din sus, cu vorbă să ţâie mince şe visază, trei nopţ′ la rând... Ie, şî asta o visat în şe d-a treia noapce că cocilu′ va avé trei cumpene. Dacă scapă dintr-a treia, va trăi 84 de ani...

- Şi băiatul, câte cumpene a avut, întreb eu, parcă dintr-o dată pus pe drumul bun al gândului. A avut două, aşa-i?

- Da, dragu′ mamii, aşă-i, ghe asta o şî venit Maria la noi... să ne spuie că o avut două cumpene... una cân′ era miculuţ şî s-o-necat c-un ban iar alta cân′ era mai mărişel... să juca *humba-rumba* c-o jucărie în baie şî era să să-nece cu apă...

- Şi?

- Vez′ tu, la şe de-a treia visare i-o zâs ursâtoarea ghe trei cumpene... Da′ la noi, poţâ să te vinz′, ca să cumperi şe de-a treia cumpănă...

- Să te vinzi?!

- Da! Merji şî cauţ′ Urma Babei şî te vinz′ acolo...

- Dar cum te vinzi, ce faci? Cum faci?

- Ăsta-i lucru pe care nu-l şcie nime′, dragu′ mamii... Nime′... Doar că te duci pă Urma Babei... Şine o plecat după ea, nu s-o mai întors... da′ o cumpărat cumpăna... E-he! Îi lucru de taină, de care lumea să cam fereşte să vorbească... Să şcie doar că cutare sau a lu′ cutare o plecat pă Urma Babei... Şî îi

fac ai lui *cântecul zorilor* ... că nu să mai întoarşe... I-am făcut şî noi lu′ Maria colea, sub jeamul ăsta, unde o stat păste noapce...

- Cântecul zorilor?

- Da, am bocit-o... trei dimineţ′ la rând, după datină, cu lumânare, cană de apă şî batistă... apăi, mulce n-am pré şciut, am zâs şî noi din şe-am mai auzât de ié şî ne-am mai amintit...

- ... acuma nu mai puté răbda, săraca... N-o mai aşteptat ş-a treia cumpănă, că pré mulţ′ ani or trecut... ş-apoi tăt o viaţă cu sufletu′ la gură... Gata! S-o dus! S-o dus pă Urma Babei, de s-o vândut... Cocilu′ are să trăiască!

ŢARA-FĂRĂ-NUME

Ar putea părea un vis ceea ce mi s-a întâmplat... dar nu cred...

*

Mergeam pe un hotar cu doi prieteni, arcaşi... Ne venise nouă, aşa, o toană, amintindu-ne de copilărie şi de toate ale ei. Ne-am făcut arcuri şi, de câte ori ieşeam pe undeva, le luam şi trăgeam la chită în te-miri-ce... Oameni mari, cu minte de copii... Cu dor de copilărie, s-o zicem pe aia dreaptă...

Mergeam pe hotar şi căutam din ochi ceva în care să tragem... ba vreun stâlp de telegraf, ba vreo moviluță, ba vreun ciot de măceş, scăpat ce ştii cum de lama plugului... Zbârnâiau corzile şi zburau săgețile strâmbe, făcute din lemn strâmb şi prost, cum din lemn prost erau şi arcurile care nu țineau mai mult de două-trei ieşiri, că se uscau...

Mai nimeream noi, câteodată, şi ne bucuram precum copiii, copiii de altădată, copiii din noi...

- Băi, cu praştiile ieşeam mai bine!

- Da, dar nu eram indieni – se cheamă, zic eu, mai meşter dintre toţi – şi la făcut arcuri şi săgeţi, dar şi la chitit...

- Bă, cu o praştie, am fi nimerit cioara aia de colo, zice amicul de mai dinainte... Uite-o, aia de se uită spre noi, de zici că ne râde-n nas...

- Auzi, zice celălalt, da' de ce-i singură? Ciorile sunt sociale, nu umblă de unele singure...

- Auzi, să ştii că parcă acum bag şi eu de seamă... Mi s-a părut mie că ne-a cam însoţit... şi nici n-a croncănit... hai, să-i aruncăm ceva pâine, zic eu, băgând mâna în traistă.

- Dă-o, mă,-n sărăcia...

- Ba nu, zic eu... dacă tot avem ceva cu noi, de ce nu? Voi ştiţi că în fiecare dimineaţă, când ies pe balcon să-i fac cu mâna neveste-mii, le dau la vrăbiuţe câte-o felie de pâine? S-au învăţat. Cum ies, cum apar... Şi se strigă una pe alta... Nu se apropie, că ştiţi cum sunt de sperioase, dar aşteaptă, fie pe streaşină, fie pe balconul de la vecini. Când intru în casă, odată se reped şi ciugulesc, şi se bucură... şi mă bucur şi eu... Mai vine un porumbel, cred că dintre ăia care s-au aciuat în pod şi, mai nou, de vreo câteva zile, o cioară...

- Du-te, măi, o fi chiar cioara de colo, şi te urmăreşte...

- Hai, nu fă băşcălie, vorbesc serios... şi se îngăduie unele pe altele... Ei, nu chiar o felie, chiar mai puţin câteodată, dar nu se bat...

- Ia hai să tragem în cioara aia, zice ăsta, băşcăliosul.

- Da' ia lăsaţi-o în pace, că o fi chiar cioara mea, zic eu, ... stârnit însă, dintr-o dată, în instinctul primar de vânător.

Zbârrr! Zbârrr! Nimic! Dar nici cioara nu dădea semne de nelinişte (curat-ciudat!), ba, parcă se uita la noi numai cu un ochi, a râdere...

Zbârrr! trag şi eu, şi săgeata i se înfige în coadă. Rămân împietrit... Mirat-bucuros de o aşa izbândă, dar şi întristat...

- Bravo, bravo! sar ceilalţi, dar mie mi se frânge inima, dintr-o dată...

Cioara, săraca, încearcă să-şi ia zborul, dar greutatea din coadă nu-i îngăduie...

- Mergi, măi, şi frânge-i gâtul, că-i a ta! Bravo!

Las arcul jos şi pornesc pe arătură, cu grijă să mă apropii încet, să nu se zbuciume biata zburătoare, să se rănească şi mai tare. Dar ea, săraca, nu dădea semne de spaimă, de parcă mă aştepta să-i scot unealta cea rea din trupuşor.

- Vezi că te-nghează şi te-nciocăne! au strigat cei din drum.

M-am apropiat încet. Mă uitam în ochişorii ei, cu milă şi cu părere de rău de pornirea ce-o avusesem, cu grijă ca să nu se zbuciume şi să-şi întindă rana.

Am apropiat mâna... Nicio reacţie. Am prins-o cu stânga, iar cu dreapta am început să trag încetişor de săgeată...

*

- Fată frumoasă, cine eşti, şi cum ai apărut?! exclam eu, cu săgeata în mâna dreaptă şi cu stânga pe braţul ei.
- Fii binevenit în Ţara-fără-Nume, dragule!
- Ţara-fără-Nume? întreb mirat, uitând că mai înainte ţineam în mână o cioară.
- Da, bine ai venit la noi! Tata te aşteaptă...
- Tata?!
- Da, Tatăl meu... şi al tău... şi... al nostru... şi al tuturor... al tuturor suflătoarelor şi al tuturor nesuflătoarelor...
- Dumnezeu?!
- Voi aşa îi spuneţi...
- ***Îi***?! zic eu, ca-ntr-o străfulgerare. Este ***„El"***?!
- Nu te grăbi... Ştii tu ceva, dar gramatica oamenilor, de multe ori, împiedică ŞTIIREA... voi îi spuneţi CUNOAŞTERE...
- Ştiire... Cunoaştere...
- Da, i-aţi spus Cunoaştere după ce aţi inventat Cuvântul... Cuvântul, ca purtător de... cum îi spuneţi voi? A! Informaţie! V-aţi depărtat de Cuvânt ca Matrice, ca Sămânţă Unică... Cuvântul-Matrice, izvoditor de Toate, în Rânduiala-cea-Bună...
- Ce-i Bine, şi ce-i Rău, tresar eu, luminat parcă, dar într-alt chip...
- Văd că ţi-ai dat răspunsul... înseamnă că, într-adevăr, trăieşti în Lumină...

- Lumină? Da, am fost acolo odată... E... albastră...
- Asta-i altceva... Ştim...
- Ştiţi?!
- Da, ştim despre Totul-ce-trăieşte-întru-noi... Eu spun de Lumina în care ar trebui să trăiască şi să-şi vorbească.... nu! ... ***să se simtă*** oamenii... N-ar mai fi nevoie de cuvinte... nu, nu zic bine... nu de cuvinte... altcumva... da! ***vorbe, grai***... ca să se înţeleagă... Aşa aţi făcut o vreme, până când v-aţi inventat Graiul şi v-aţi depărtat de Lumină...
- Ce vreţi de la mine, întreb eu, înfricoşat parcă dintr-o dată, simţindu-mă prins... Dar oare vorbeam? Adică... vorbeam cu gura?... Ce vreţi de la mine, zic eu, privind la săgeata din mâna dreaptă, brusc amintindu-mi de o tragere la ţintă... dar, parcă, dintr-o dată, muiat şi ***ştiind***...
- Ai să-i înveţi matematică pe pruncii nenăscuţi...
- Matematică?! Dar eu am început să urăsc matematica din anul trei de liceu...
- Ştim... Şi ştim şi de ce... Dar erai în pragul Înţelegerii... ŞTIIRII, cum îi spunem noi... Ai ajuns la Simbol, mai mult, la Esenţa Simbolului Unic... tu nu ştii... Ai visat Esenţa Simbolului Unic, dar a doua zi ţi s-a schimbat profesorul şi s-a năruit totul... Acum eşti ca atunci... Mai mult, te-am trimis odată în Lumina Albastră, ca să te cureţi...
- Dar eu nu sunt profesor de matematică!!! strig eu, privind la săgeata din mâna dreaptă.

Fata îmi zâmbeşte:

- Profesor? Altă vorbă anapoda, altă invenție... Dacă trăiești în Lumină, vei şti să pui Esența Simbolului în Matricea Pruncilor...

- Dar numai eu? De unde atâta...

- Nu, mai sunt şi alții... dar pruncii se vor înmulți, pentru că vom avea nevoie de ei... Se apropie Vremea, şi tu ştii...

*

- Măi, omule, bine ai venit printre vii!...

Întorc ochii de jur-împrejur în rezerva albă de spital...

- Eşti bine? Parcă l-ai văzut pe Dumnezeu, aşa arăți! Opt ore ai fost în comă...

*

Trei ani... o mie de ani...

Trei ani... o mie de ani... în care nu m-am văzut, dar Lumina mea s-a bucurat împreună cu alte Lumini, Lumini-fără-chip, în care totul se contopea într-o Bucurie a Ştiirii (era să zic a comunicării), trei ani sau o mie de ani în care nu m-am întrebat niciodată „de ce?”, trei ani sau o mie de ani în care am trăit doar Bucuria Luminii şi a Luminilor... Trei ani... dar oare au fost numai trei? Sau o mie? – stau şi mă întreb acum... Aş spune o Veşnicie de Bucurie a Luminii... Trăire? Ca să spui că trăieşti, trebuie să te raportezi la un timp şi la un spațiu – ca habitat şi

habitudini... Nu a fost nici timp, nici loc... a fost Lumină... într-o Țară-fără-Nume...

*

Dumnezeu? Da! A fost tot timpul... L-am văzut?... Dar nu a fost nevoie... L-am simțit ca Bucurie în Lumină... A fost tot timpul... Este Tot Timpul...

Dumnezeu? Da! Dumnezeu este Lumină!... Pentru cei ce au Ştiire de Bucuria în Lumină şi întru Lumină...

Sibiu, la 7 iulie 2007

CIOFOLOAGA

Cum cobori de la Dubova spre Eşelniţa, trebuie să ai mare grijă, că deodată se face drumul spre dreapta, fără veste.

- Mulţi s-au răsturnat pe aici, zice primarul. De altfel, şi locul ăsta, Dubova, nu a fost ales întâmplător de hoţi.

- Ce hoţi?

- Păi, cică era acum multă vreme în urmă o ceată de hoţi care prădau dincolo, în Imperiu. Veneau şi-şi ascundeau prada pe aici, prin locurile astea. Poterele cezaro-crăieşti, când îi fugăreau, dădeau de cotul ăsta şi nu mai puteau opri caii, şi ajungeau dincolo, în râpa aia. Pe vremuri, se spune, era tare adâncă... acum s-a mai astupat, şi de la surpături, şi de când s-a modernizat drumul. Care scăpa cu gâtul nefrânt, nu scăpa de sabia hoţilor.... Şi-au făcut hoţii sălaş aici şi, cu timpul, s-au făcut oameni de treabă.

- Uite, nu ştiam treaba asta cu hoţii...

- Ei, puţini o ştiu... chiar şi în Dubova, puţini mai sunt dintre urmaşii lor, care să ştie...

- ... În schimb, o ştiu pe aia cu ciofoloaga lui Petre. Te-am întrebat aseară ce-i piesa aia de lemn, de lângă şopron, zice gazda, întorcându-se către mine. Ţi-am spus că o să-ţi zic azi de ea, când trecem pe la Dubova.

Cu mulţi ani în urmă – dumneata nici nu erai născut, - trăia, la noi, la Eşelniţa, unul, Petre, împreună cu nevastă-sa. Petre ierea om chipeş, ochit de multe codane din sat, dar şi de prin alte părţi, că i se dusese vestea şi de fălos, şi de neteamă de nimeni. Nevastă-sa ierea mai urâţică, o luase Petre de prin Banat de la unul din tovarăşii de negoţ. Dăduse ăla o groază de parale de zestre pentru fiesa, că nu i-o lua nimeni; dar Petre a luat-o, că ierea copil sărac, şi orişicât ar fi tras şi-ar fi neguţărit, tot nu dădea înainte...

Acum vând şi eu ce-am cumpărat... Spuneau oamenii că avea ţiitoare până departe în Clisură, până pe la Liubcova, Gornea şi Moldova Veche, la Pojejena şi chiar Baziaş, şi chiar la sârbi, dincolo... Nu ştiu ce să spun, aşa spune povestea pe care o ştiu... Veştile mai sufereau şi răsuciri pe atunci... dar parcă acum, nu? îmi face gazda cu ochiul. Necaz cu Petrea al nostru e că a cam prins de ştire nevastă-sa. Şi a început să se cam afle de sfadele lor, că pe vremea aia nu ierea ca acum, să te bagi între patru ziduri şi să zici că nu te-aude nimeni... Azi-aşa, mâine-aşa, tot cu ceartă – că nevastă-sa făcea şi nas, că ea venisă cu cheagul în gospodăria lor, – Petre tot mai necăjit ierea şi tot mai ursuz se făcea. Dar nici nu-i zicea nevestei nimic, nici că da, nici că ba... Că nici el nu ştia prea bine ce să-i spună, după cum se va vedea mai încolo. Asculţi? şi gazda–mi trage un cot.

Eu tresar, trezit deodată din povestea care curgea frumos din gura omului de lângă mine.

- Ei, Petrea al nostru, după cum s-a aflat mai în urmă, umbla el, dar nu avea decât o drăguță, aici, la Dubova. Şi nu ierea una ca orişicare... Ierea o zână!

- O zână! şi încep să râd uşurel, mai mult mânzeşte, amuzat de poveste, dar mai mult de seriozitatea cu care o grăia gazda.

- Ia uite, dom' le, că râde! Păi nu spusăşi că crezi în de-astea? În asta de ce n-ai crede?!

- Spuneți mai departe povestea, zic eu şi-mi compun o moacă serioasă, ca să nu-l supăr.

- Dacă nu crezi, n-o mai spun!

- Ei, acum... Dar dumneavoastră credeți?

- Măi! Ai pus mâna aseară pe ciofoloagă?

- Am pus.

- Şi-ai dormit bine azi noapte?

Parcă o lumină mi se face, deodată, în cap. Într-adevăr, mă cam chinuisem peste noapte, dar mi-am zis c-o fi de la aşternutul străin. Când dădeam să ațipesc, un vuiet simțeam în cap, şi imagini de-a valma, neştiute, venite parcă din amintiri ce nu erau ale mele, într-un iureş amețitor, – şi plăcut, dar şi înspăimântător, – îmi vrăjeau mintea, destrămându-mi-o şi adunându-mi-o ca într-o pâclă de ceață mişcată de vânt...

- Dumneata n-ai văzut că nici n-am pus mâna pe ciofoloagă? Doar ți-am arătat-o. E-he-he! Câte nopți am chinuit eu... Şi ciofoloaga mă trăgea ca un magnet, mai că-n fiecare zi... O luam în mână, mă

uitam lung la ea şi-o mângâiam pe burtă, fără să ştiu ce fac... Asta până am auzit de la unu′ povestea lui Petre. Atunci m-am luminat şi n-am mai pus mâna pe ciofoloagă.

Ascult înfiorat, şi-mi aduc aminte de vorbele Mariei... „că noi credem în astea, George... Îs din viața noastră şî trebă să ne credem unul altuia...”

- Continuați, zic – de data asta cu voce înceată.

- Avea Petrea al nostru o drăguță, o zână. Sălaşul, cică, i-ar fi la Gaura cu Muscă, şi-ar trăi dimpreună cu încă două surori, de pe vremea balaurului... las′ că-ți zic şi de balaur... Când venea Petrea la ea, celelalte două umblau peste munți şi peste păduri, pe dincolo de Dunăre şi pe Dunăre şi potoleau apele şi vuietul pădurilor, ca să le fie tihnă celor doi îndrăgostiți. Şi când adormea Petrea, îl lua zâna şi-l punea în căruță şi se aşeza şi ea lângă el, între flori de liliac – mereu umplea căruța cu flori de liliac, fie vară, fie iarnă. Îi spunea calului să tragă şi aşa veneau amândoi, până aici, în Dealul Dubovei – Petre dormind neştiutor în brațele zânei. Până aici ierea puterea zânei, lăsată de capul balaurului de la Gaura cu Muscă. Aici ea se ridica din mers şi punea ciofoloaga sub roată, fără să simtă nici Petre, nici calul...

- Până unde îi era puterea? Până la zidul ăla dărâmat, pe care m-am urcat? întreb eu, luminat parcă...

- Acolo, domnule, acolo unde te-ai urcat şi-ai căutat loc potrivit să fotografiezi Cazanele Mari ... Şi

calul trăgea căruța înfrânată pe repezişul din care tocmai am scăpat, iar când ajungea la loc drept, se oprea. Atunci veneau roiuri de muşte columbace, trimise de zână din peştera ei şi înțepau animalul, care începea să necheze şi să scuture hamul legat de mâna stăpânului. Atunci se trezea şi Petre, scăpat de puterea vrajei. Desfrâna căruța şi mergea mai departe, către casă, între flori de liliac, la urâta lui...

- De ce v-ați oprit, întreb după ce bag de seamă că gazda privea gânditor în tavanul maşinii şi nu mai zicea nimic.

- Mă întreb cum ar fi putut cineva să vadă ce se întâmplă aici, în Dealul Dubovei, ca să-i spună nevestei lui Petrea... Că cică nu toți muritorii au voie să vadă zânele, iar cine le vede fără voia lor, rămâne olog şi smintit...

- N-o fi Ionică a lu' Hututoaie? întreabă primarul, după o vreme, scrutând şoseaua înainte.

- Măi să fie... face gazda. Parcă s-ar lega... ştiu eu? Zici de ăla de nu s-a ştiut de el vro săptămână, de dădură de el în pădurea din coasta Dubovei? De ăla zici?

- Zicea tata, nu mai ştiu când, că ăla s-o smintit şi s-o ologit orbecâind prin pădurea aia deasă, continuă primarul.

- Măi, cred că ştiu... acum mă luminez... că se leagă... Când o vedea pe nevasta lui Petrea, se oprea din şonticăit, se uita prostit la ea, clătina din mâini şi făcea: „Vuu... vuu... oloaga... oloaga... vuu... vuu...”. Lumea râdea, că cică râde hârb de oală

spartă. Că nevasta lui Petrea avea şi un defect la mers, din naştere. Da′ acuma zic eu că se leagă: săracul voia să zică „cifoloaga” şi-i ieşea numai „oloaga”. Râdea lumea de el, numai nevasta lui Petrea nu. Trecea mai departe, cu capul plecat.

- Ea să fi pitit ciofoloaga, fără să bage Petre de seamă?

- Păi... cred că ea... că Petre a fost găsit mort într-o dimineață, cu căruța răsturnată pe el, în râpa de care vorbeam... calul a scăpat ca prin minune... s-a rupt din ham. Hei, ce-ai rămas aşa? Şi gazda mă înghionteşte iară. Ți-a plăcut?

- Mi s-a ridicat părul pe spinare, zic eu. Dar parcă tot nu se leagă ceva, dar nu ştiu ce... parcă tot nu mi-e clar ceva...

- Parcă mie nu? zice gazda. Dar nu mi-am bătut capul, am luat povestea cum e şi m-am bucurat, că m-a luminat de n-am mai pus mâna pe ciofoloagă. De atunci dorm liniştit. De multe ori trec pe lângă ea şi ori n-o bag în seamă, ori mă fac că n-o bag, ba nici cu coada ochiului nu trag... aşa am chinuit atunci...

- Dar cum a ajuns la dumneavoastră?

- Păi, după ce a murit nevastă-sa lui Petrea, m-am dus şi eu pe acolo. Începuserăm să colecționăm obiecte pentru casa-muzeu. Printre multe altele ce-am căpătat de la noii stăpâni ai casei, este şi ciofoloaga asta. Ciofoloaga lui Petre.

*

În noaptea aceea, după ce au mers toți la culcare, m-am strecurat la şopronul unde era Ciofoloaga lui Petre. Am luat-o în mână şi am mângâiat-o, plin încă de fiorul poveştii ei.

Noaptea am petrecut-o între vis şi trezie înşelătoare, într-un vuiet necontenit... chipuri de zâne speriate şi deznădăjduite se arătau şi mi se opreau deodată în față, ca lovindu-se de un geam de netrecut, acolo, la zidul din Dealul Dubovei... şi iar zburau şi iar veneau, lovindu-se de geam, cu ochi mari şi speriați...

*

- Prietene, ține-te bine! îmi zice la telefon, mai acum câteva zile, gazda de la Eşelnița, fără niciun fel de introducere. A murit Dochița lu' Băcanu.

- Ce Dochiță, întreb eu, buimac, scormonind prin amintiri, şi derulând repede filmul excursiei de acum un an, în Clisură. Care Dochiță?!

- Dochița lu' Băcanu ierea soră de-a lu' nevasta lui Petrea... ăla cu ciofoloaga cea vrăjită...

- A! Aşa, gata... Ziceți!

- Înainte de-a muri, nevastă-sa lui Petrea a chemat-o pe soru-sa asta... de la care am şi luat ciofoloaga... a chemat-o şi şi-a golit sufletul de păcatul ce-o apăsa...

- Aşa...

- Ea a pitit ciofoloaga... da...

- Păi, parcă tot la concluzia asta aţi ajuns şi-acum un an...

- Da, dar mai spusă femeia şi altceva...

- ?

- N-a lucrat singură... Ionică a lu' Hututoaie fusese drăguţul ei.

Eşelniţa şi Sibiu,
septembrie – octombrie 2007

CHIATRA LUI PRICOP

I-au zis, de fapt, atunci, la început, „Chiatra Pricopoaiei”, dar, în vremea din urmă, toți știu de „Chiatra lui Pricop”. Când şi când, vreo babă îi zice „Chiatra Pricopoaiei”, dar uităturile mustrătoare din jur o fac pe vinovată să revină: „A lu′ Precup, a lu′ Precup, ptiu, Doamne, iartă-mă!” Pentru lămurirea vreunuia mai tânăr, se mai spune: „...unde-a murit Măriuța lu′ Moş Pricop, săraca...”

*

În vara lui ′44, în iulie, s-au pornit aliații cu bombele pe noi, şi la Valea Prahovei, pe rafinării, dar şi pe noduri de cale ferată şi pe baze aeriene.

Tecuciul era un obiectiv împortant pentru aviația americană şi sovietică. Aici se afla, după Bucureşti, cea mai importantă flotă aeriană de război a României, cu avioane bune, zburate de piloți experimentați şi aprigi, acrobați curajoşi care făceau spaimă oricărui pilot inamic. Mare prăpăd

făceau printre „Liberatoarele” purtătoare de bombe şi „Mustangurile” ce le însoţeau. Aşa că devenise prioritate de ordin „0” nimicirea bazei de la Tecuci şi a celei de la Iveşti, aflată ceva mai la sud, spre Galaţi.

*

În ziua aceea, Pricop venea cu nevastă-sa de la câmp. Nu avuseseră cine ştie ce de lucru – desele alarme aeriene cam opriseră oamenii pe acasă, aşa că nici pământul n-a prea dat roadă.

Era pe la vremea prânzului când terminaseră treaba, şi acum veneau către casă, pe cărarea de pe izlaz.

- Uite, Măriuţă, hai să ne punem la umbra ceea de tufă şi să mâncăm.

Luaseră cu ei la câmp o mămăligă, ceva brânză, două ouă fierte, ceapă şi sare adunată într-un colţ de gazetă făcut ghemotoc. Cum au terminat repede treaba, n-au mai stat să mănânce, şi au plecat spre casă.

- Că bine zici, hai, că pe urmă, până acasă ni s-aşază, de mai putem lucra ceva pe la coteţe.

S-au aşezat pe tăpşan, la umbra tufelor şi au întins ştergarul.

- Eu mă duc să aduc nişte apă proaspătă de la Izvorul Ţaţei Floare. Am trecut pe lângă el şi nu m-am gândit să umplu ulciorul.

Pricop s-a ridicat şi a pornit înapoi, spre izvorul cu apă rece şi bună ce ieşea dintr-o râpă acoperită cu bozi şi urzici. Ieşea vesel dintr-o coastă, apoi firicelul îşi făcea loc printre buruieni şi ținea mai la vale o băltoacă nu mai mare decât curtea unui gospodar, în care gâştele şi rațele satului îşi aveau raiul.

Pricop îngenunchie şi începu să soarbă din apa venită din pământuri.

Îi era drag de Măriuța, îi era drag de ea, ca de sufletul lui.

Se luaseră cu vreo două luni mai înainte, după ce trecuseră Paştile. Lume puțină de tot, o mână de oameni adunați la bisericuța necăjită a satului. Pricop scăpase de oaste – avea un picior mai mic, din naştere. Pe deasupra, mamă-sa era bătrână şi singură, moşul i se dusese de mult, iar cei doi feciori mai mari erau plecați la război, amândoi pe undeva pe la Nistru.

N-au făcut nuntă – cu ce?, – dar o ulcică de vin tot au închinat cu oamenii ce s-au strâns în bătătura casei părinteşti: patru-cinci babe, vreo trei moşi şi o lioată de copii ce speriau găinile.

Îi era dragă Măriuța, fată săracă, la fel ca el, dar frumoasă şi harnică, de se minuna mamă-sa de ce noroc le căzuse în casă. Bătrâna, cu puteri puține, abia dacă mai ținea gospodăria – toată truda căzuse pe umerii lui Pricop, la fel ca şi pustiul casei, care-i țiuia în urechi. Singure, găinile, mai speriau tăcerea

din când în când, cu vreun cotcodăcit a mirare c-au ouat.

Dar, de când venise Măriuța, toată firea a prins viață, ca trezită dintr-o vrajă. Glas frumos de femeie tânără şi frumoasă, zdupăială dintr-o odaie într-alta, la dereticat, cârâituri a bucurie, la cotețul găinilor, hârşâit vesel de mătură prin ogradă şi pe prispă. Iar mai deunăzi, bucurie mare: „Cred c-am rămas grea...”

La toate astea se gândea Pricop, în timp ce sorbea apă de la Izvorul Țaței Floare, când, deodată, văzduhul prinse a hăui spăimos. „Avioanele!” îi sări inima din loc. „Iar?!” Peste câteva clipe nu mai ştia de unde vine tânguirea motoarelor. „Dinspre Tecuci?” „Dinspre Iveşti?” Pricop ieşi la buza râpei. Se ridicau avioane şi dinspre Tecuci, şi dinspre Iveşti. „Doamne, oare ce-o fi? Unde s-or duce data asta?” De fiecare dată când veneau din misiune, avioanele treceau pe deasupra Barcei spre Iveşti. Şi, de fiecare dată, Pricop număra cu unul ori două mai puțin. „O mai căzut unu, săracul... Dumnezeu să-l ierte...” Păreau, de data aceasta, că se îndreptau spre miazănopate. „Spre Bacău, oare?” Bacăul şi Iaşii erau cam singurele repere geografice mai apropiate, în mintea lui Pricop. Făcuse vreo câteva clase în sat şi la Tecuci, cât au putut ai lui să-l țină. Mai apoi a venit războiul... A stat mai mult pe lângă casă, n-a apucat să umble prin lume. Lumea lui era Barcea, Tecuciul şi drumul dintre ele. Ba, fusese odată, cu

frații, la un târg de vite, la Iveşti. Asta a fost de mult, înainte de război cu vreo trei-patru ani.

Dar iată că avioanele se adună dintr-o dată şi o iau către încoace. De pe mâna stângă, alt hăuit prinde a cutremura văzduhul şi pământul. Ceva nou, greu, cuprinzător ca un vis urât, ceva ce Pricop nu mai auzise până acum... Privi într-acolo şi părul i se ridică în cap: zarea era întunecată de un stol de păsări de fier care amenințau firea cu huruitul lor egal şi grav. „Astea ce-or mai fi?" Până a se dumiri şi a-şi veni din spaimă, cele două stoluri au prins a se apropia, şi păreau că-şi vor da întâlnire chiar deasupra lui Pricop.

Au început a-şi da târcoale încă de departe şi a trage unele-n altele cu mitralierele...

Vreo câteva dintre cele noi apucaseră mai înainte de întâlnire să slobozească bombe pe Tecuci, şi coloane de fum negru se ridicau acum spre cer, dintr-acolo...

Dar parcă toată vânzoleala se muta spre încoace... „Măriuța!", îi fulgeră lui Pricop. „Măriuța!" şi se porni la fugă spre locul unde o lăsase. Un guițat înspăimântător şi prelung, ca de porc înjunghiat, se auzi şi, departe, în fața lui Pricop, pe izlaz, la tufa unde o lăsase pe Măriuța, un ou de fier trosni şi cutremură pământul, îl scormoni şi-l ridică spre slavă, în trâmbe de flăcări şi fum.

Pricop îngheță. „Măriuța... ” Căzu în genunchi şi rămase cu privirea pierdută spre locul unde mai înainte Măriuța întindea merindea. Nu mai auzea şi nu mai vedea nimic din iadul din cer şi de pe pământ. Nici răpăituri, nici bubuituri, nici miorlăit de motoare. Tăcere, doar tăcere, în care se zguduia mut, clipă după clipă, pământul.

*

Fugiseră de mult invadatorii, cu ai noştri pe urmele lor.

Pricop se ridică greu, ca dintr-un somn, şi porni fără de el, cu privirea țintă spre groapa ce se căsca în inima izlazului. Ajunse. Groapă adâncă şi întinsă cât să cuprindă un sfert din țintirimul satului...

- Măriuță...

*

A adunat Pricop ce-a mai găsit din spulberătură: câteva oase însângerate, o bucată de cap şi mai mult din țoalele ce le purtase Măriuța. Le-a adunat într-o bocceluță şi le-a îngropat acolo, într-o margine a craterului. A adus cu boii o piatră mare şi a împlântat-o acolo, să fie semn.

*

În fiecare zi, Pricop îşi face drum la Izvorul Țaței Floare. Acela dă apă şi acum şi ține băltoaca rațelor. Se opreşte la piatra de semn. Se aşază, desface traista şi scoate ştergarul. Întinde o mămăligă, ceva brânză, două ouă fierte, ceapa şi sarea. Le face pe din două. Din jumătate mănâncă el, încet, fără grabă, cu ochii țintă spre sat.

- Hai, că te las şi pe tine, eu mă duc după apă, la Țața Floare.

Se ridică şi pleacă încet spre izvor, lăsând şi pe Măriuța să mănânce.

Când vine îndărăt, ştergarul e gol şi vânzolit.

- Să-ți fie de bine, Măriuță! Mai îmbucăm şi mâine.

Mângâie piatra şi pleacă apoi în sat, cu privirea înlăcrimată, făcându-se a nu băga de seamă câinii aşezați mai încolo, ori ciorile ce-l cercetează cu un ochi.

*

Au trecut anii. Ritualul acesta îl repetă zilnic, din '44 încoace. Moş Pricop împarte merindea cu Măriuța. Oamenii s-au învățat. Nu-l privesc cu milă, ci cu înțelegere şi căldură. Şi nici nu alungă câinii şi ciorile ce se reped la merinde când Moş Pricop merge după apă. Este un ritual care-i şi al lor, al satului care a trecut prin prăpăd de fier şi boli, dar şi al satului de acum, al celor care au învățat povestea de la bătrâni şi o țin ca pe o datină. Dacă

trece Moş Pricop în jos, spre izlaz, înseamnă că-i amiază. Toată suflarea dă atunci un gând bun necăjitului şi nevestei lui cu care împarte merindea din traistă la piatra de semn.

*

Într-o duminică era.

Moş Pricop s-a îmbrăcat de sărbătoare, cu hainele cele bune, cum face în fiece zi de odihnă dată de Domnul.

Iese de la biserică şi, cu traista pe umăr, pleacă să mănânce cu Măriuța lui.

- Ia Măriuță şi îmbucă. Eu merg după apă, la Țața Floare.

Moş Pricop bea cu poftă din izvorul cel vesel, coborâtor prin buruieni la băltoaca rațelor. Vremea a trecut, au crescut mari vreo câțiva salcâmi pe coastele râpei, sunt viguroşi acum lăstarii de atunci... Moş Pricop aruncă o privire spre Tecuci... alta spre Iveşti... apoi spre apus... „Doamne, Doamne, la ce râspântie ne-ai pus..." Îngenunchează iar, cu mintea limpede şi sufletul uşor, mai soarbe o dată, apoi umple ulciorul.

Porneşte spre piatra de semn. Se opreşte şi se întoarce în loc, spre Izvorul Țaței Floare. Aruncă o privire spre cer, apoi se porneşte iar, cu un zâmbet uşor pe fața-i albă şi bătrână.

- Hei, Măriuță, dar tu n-ai îmbucat nimic azi! o mustră Moş Pricop, cătând în jur cu privirea. Mai

încolo, roată, vreo 6-7 câini şi câteva ciori îl cercetează din ochi. Hei, Măriuță, tu vrei să îmbucăm azi împreună, după cât văd eu, zice Moş Pricop, şi se aşază lângă ştergarul cu merinde. Se reazemă de piatră şi închide ochii pentru o clipă, zâmbind.

*

Aşa l-au găsit, mai către asfințit, sătenii: rezemat de piatră, lângă ştergarul cu merindele neatinse. Pe fața încrețită de suferință şi de vreme, un zâmbet uşor, luminos.

Mai încolo, roată, vreo 6-7 câini şi câteva ciori cercetau din ochi la prânzul celor doi: Moş Pricop şi Măriuța lui.

Sibiu, la 13 octombrie 2007

FRATELE CEL BUN DIN LIVADA CU MERI

... şi mergi... şi mergi mai mult plutind, peste iarba cu miros şi culoare de amiază... pe sub umbra frunzei bucuroasă de agăţarea pe ram şi cu puful zâmbind în soare... cu un ochi la tine, cu celălalt la fruct... frunza...

... şi mergi... şi mergi mai mult plutind printre ramuri şi cer şi te bucuri de miros şi de culoare şi de dragoste venindă-învăluindă de peste tot... de dincolo de dincolo, de dincolo-de-margini-fără-de-margini... cerul...

... şi mergi... şi mergi pe coasta lină în mirosul şi culoarea amiezii, pe sub frunzele-surori cu ochi spre soare şi spre fruct...

... şi mergi... şi mergi mai mult plutind în regatul cuprinzător al fiirii tale-regină... în miros şi culoare de amiază... în albastru de cer de aici şi de dincolo de vârful crengilor... în miros şi culoare de amiază... în cerc – universal – rotund – întreg - în vis – în cer – în albastru – în frunză – în iarbă – în fiire – în TOT...

POVEŞTILE URMEI

A PLECAT

A plecat... a plecat undeva, nu ştiu unde... dar sper că a plecat undeva unde visul are ploaie... unde ploaia spală, aşază... împacă...

*

- A început să meargă rău în casă de când am ținut-o vreo două luni la noi...

Are casă frumoasă, ba chiar mândră. A ridicat-o cu bărbatu-său, în trudă şi nădejde de chiverniseală. Harnici amândoi şi doritori de cheag, într-o comunitate cu strâmbări de nas la vederea veneticului. Care comunitate nici izmene, dar nici cană fără gaură ori măcar o spoială de var pe fața casei nu avea.

Au făcut, ea şi bărbatu-său, mai din nimic, gospodărie frumoasă şi avere frumuşică. Fie, că pentru asta şi aleargă amândoi, cât e ziua de mare, de nu-i găseşti decât te miri când. Vreun angajat de-al lor, câteodată, poate să-ţi spună:

- A dat telefon acum zece minute. Dacă mai staţi, vă întâlniţi.

Au muncit ani buni, iată că se fac 15, mâine-poimâine, de când ne-am cunoscut...

*

- ... Soacră-mea nu m-a plăcut de la bun început. A zis că să-şi ia doamnă din Ardeal, nu pârlită de pe la noi... Dar eu nu m-am simţit nicicând pârlită... am avut ceva în mine care... care ştiam că e deasupra glodului în care mă născusem... Şi învăţam şi citeam, să-mi fac mintea şi manierele de doamnă... Ce, crezi că mă gândeam eu pe-atunci că voi ajunge în Ardeal? Da' de unde! Dar am ajuns... Tu ştii cum... Cu ce-am vândut acolo, am luat aici bucata asta de pământ afurisit, din care am scos aur, mai ceva ca dintr-o mină... Cu mâinile, cu mintea şi cu alergătura noastră... Că tu ştii, că şi tu ai pus piatră la temelia casei...

- Când zici că a început?

- Păi, să fie vreo doi ani... Mă topesc pe picioare de-atunci... Ştii când a fost frigul ăla... Că am zis, eu am zis... că mai bine o aducem la noi, decât s-o lăsăm acolo... îi duseserăm lemne, vreo două

remorci, înainte cu o lună... dar nu se pune cu... Ştii şi tu: confortul-confort, casa-casă, buda-budă, căldura-căldură, fără să scoţi nasul afară...

- Şi?

- Şi i-am dat camera cea mai bună, că de, e soacră-mea! Da' tu ştii că eu nu am inimă rea, şi nici n-am gândit decât bine şi cu bucurie despre ea, nu te mint! Dar... de câte ori veneam de la ea, cu o găină sau te miri ce – tu ştii cum sunt oamenii de la ţară, se supără dacă nu pleci de la curtea lor fără de o găină sau o raţă, cu geantă cu tot! – ei, de câte ori veneam de acolo, ne mergea rău, da' rău de tot, de ziceai că-i făcut! Două săptămâni nu dădeam înainte, şi mi-era un rău... din ăla cu greaţă!

- Ei, poate era găina bătrână... ori numai autosugestia...

- Ce autosugestie?... Sau, mai ştii? Pe vremea aia mâncam amândoi carne... Dar ce, hai că mă pui pe gânduri acum... Las' că de-acum încolo fac pe jar găina ori raţa, cu mămăligă şi usturoi... Să piară răul!

- Hai, zi, lasă raţa!

- Măi omule, de când am adus-o, simţeam că vâjâie totul în capul meu: casa, masa, slujba... Bărbată-meu, care nu le are cu cifrăreala, îmi zice într-o zi:

- Fato, ce facultate zici că făcuşi?

- Păi, de ce?

- Ia uite colea! Şi-mi arată o situaţie de care m-am îngrozit! Eu o făcusem, cu două zile înainte,

pentru fisc. El trebuia să o semneze, dar, ca niciodată, a aruncat un ochi. Elementară adunare... ori scădere... Îi sărise în ochi lui, nu mie, care o întocmisem... Ne-am luat de gânduri şi am verificat actele... ce să-ţi spun, vraişte! Vraişte pe ultima lună, că nici o mucoasă...

- Măi, femeie, ce-i cu tine?!

- Nu ştiu, omule, nu ştiu...

Am intrat la gânduri, cum îţi spun. M-am dus la un doctor, mai de voie, mai de nevoie, mai cu ruşine... la unul necunoscut, ca să fie imparţial... şi să nu mă ştie... Eram sănătoasă, n-aveam nimic!

Dar, de la o vreme, am cam prins că eram limpede la minte numai când eram dusă de-acasă...

- ?!

- Da! Cum plecam de-acasă, cum parcă se limpezea totul...

- Şi?!

- A durat asta multă vreme... La un moment dat, bărbată-meu, ca să nu rişte vreo amendă, a angajat, fără de ştirea mea, un contabil, ca să verifice şi să corecteze ce făceam eu... asta am aflat-o mai în urmă... mai acum...

- Şi?!

- Nu ştiu cum a fost de s-a făcut într-o zi, că ai tu dreptate că nimic nu-i întâmplător pe lume, că-mi întâlnesc o consăteancă... Şi intru-n vorbă cu ea, şi-mi zice după ce mă caută o vreme din ochi:

- Da' tu, fato, parcă tare rău areţi!

Ei, şi asta mi-o fost, că am început să plâng şi să plâng, de nu mă mai opream, în plină stradă, cu bicicleta de coarne, că ştii că-mi place să merg cu bicicleta...

- Hai, zi, lasă bicicleta!

- Când mă potolesc, îi zic că nu ştiu ce am, da′ parcă mă usuc şi mi se duce mintea din zi în zi... Zice aia: „Da′ de când?″ „Păi, zic eu, ca la vreo două-trei luni să fie...″ şi odată mi se face lumină în cap: „De când am adus-o pe soacră-mea!″ „Pe ţaţa Ioană?!″ „Da!″... „Măi fato, zice asta după vreo două clipe... asta-i farmazoancă!″ „Ce?!″ „Păi, nu ştiai cănd l-ai luat?″ „Ba ştiam că-i de farmece, dar... uite, nu m-am gândit...″ „Păi, asta îngheţa apele şi dădea de noroc în bobi şi în scurmace de găină... Ptiu!!! Da′ nu te ai bine cu ea, ori ce?″ „Păi, cum să nu mă am bine, că-s cu-al meu de 25 de ani, dacă nu mai mult...″ – ce să-i mai zic de răul de după ce veneam de-acolo... „Fato, zice aia, ţi-o legat soacră-ta casa! Să nu-mi spui pe nume dacă nu ţ-o legat-o!″ „Ce legat, ce legat?″ fac eu, cu pielea-găină, dintr-o dată... „Să cauţi în jurul casei, zice asta, să vezi dacă nu dai de vrun semn... orice... că şi la noi le învăţa pe-ale noastre cum să-şi lege bărbatul de casă, la ăia care le fugea ochii după altele...″

- Şi?!

- Şi l-am găsit: dâră de ceară în jurul casei... da′ ştii cum? Nu o picătură ici şi una colo! Dâră una-ntruna, da′ din aia albă, că nu se cunoştea...

- Şi?!

- Şi am vrut s-o trimit înapoi, dar n-o vrut al meu, că ce: eu sunt din alea, să cred aşa ceva? Şi i-am arătat. Şi s-a luat şi el de gânduri. Şi-am trimis pe soacră-mea înapoi... Iar noi ne-am apucat de râcâit ceara, cu pământ ori cu beton cu tot, pe unde apucase... dar numai noaptea, spre zori, să nu vadă şi să nu ne râdă... nici vecinii, nici angajații. Tu zici de autosugestie? Şi aia, dar e ceva mai mult, mult mai mult, degeaba râzi tu...

*

Vorba asta am avut-o în urmă cu vreo două luni... Mai acum vreo săptămână, primesc un telefon:

- Să ştii că nu-i a bună! Mi-i frică!

- De ce?!

- Tu ştii ceasul ăla din bucătărie de la noi...

- Aşa...

- De câte ori mă uit la el, văd tot cifre întoarse!

- Cum adică?!

- Păi, cum ar fi 13:31 sau...

- Sau 16:61, zic eu.

- Hai, măi, lasă gluma, că mie mi-e frică... Cred că ne bântuie!

- Măi, fato, lasă-le naibii de gânduri şi bucură-te de munca ta şi de casa ta şi de toate alea frumoase...

- Nu pot!

- Atunci, aruncă ceasul! Sau nu te mai uita!

- Tu nu ştii, tu nu ştii, că n-ai fost!

- Unde şi ce să ştiu?!

- Aşa, că tu n-ai fost la înmormântare la soacră-mea...

- Păi...

- Păi n-aveai cum, că am îngropat-o acolo... acolo, la ea...

- Şi?!

- Şi, când băteau pământul cu lopata, a trecut pe deasupra o pisică...

ÎNTOARCEREA URMEI

- Zici că a plecat?

- A plecat... a plecat undeva, nu ştiu unde... dar sper că a plecat undeva unde visul are ploaie... unde ploaia spală, aşază... împacă... Dar ştiu că o să se întoarcă... nu-mi fac griji... Şi a plecat cu folos pentru casa noastră.

- ?!

- Ştii că într-o vreme chiar aveam ciudă pe tine? Ia uite şi la ăsta, ziceam, cu Jung al lui şi cu visele lui cu ploaie... Chiar mă miram ce putere de sugestie ai şi ce slabă de înger e a mea... Dar m-am luat de gânduri când mi-a arătat ceara... Cred că ţi-a spus. Dar nu cred că ţi-a spus că am umbat pe la vrăjitoare, că ne şi era frică să ne atingem de urma aia. Ştii că am fost la voi, în Nord, la o descântătoare? Am învăţat atunci, trei zile cât am stat acolo, un descântec de fapt... aşa-i zice... să nu

râzi! Sunt inginer şi ştiu că unu şi cu unu fac doi, dar acum mai ştiu şi altceva... Ai avut tu dreptate cu... le ziceam prostii atunci... of! Vrei să-l auzi?

- Descântecul nu se spune, parcă, decât atunci când e nevoie... cântat.... Sunt, cred, nişte condiţii...

- Ia şi notează-l, că te scutesc de un drum pe graniţă! Dar nu-i descântec, stai, că-i zice *desfacere de fapt*. Am învăţat-o pe de rost şi-o cântam amândoi, abia auzit, eu şi cu nevastă-mea, când râcâiam ceara din jurul casei, la lumina lanternei... ce ştii tu... Ia şi scrie, să înveţe şi alţii, c-or mai fi ca noi. Scrii?

- Spune!

*

Şi omul începu să şoptească:

S-a sinecat,
S-a mânecat
N. la sfânta zi de astăzi
Să cineze,
S-ospăteze.
Da' nici n-a cinat,
Nici n-a ospătat,
Că el are mare *fapt*.
Da' voi, nouă Zori,
Voi, nouă surori!
Veniţi, alergaţi,
Faptul îl cătaţi
În ocolul vacilor,

În sălaşul boilor,
În porcăreața porcilor,
În cuştireața gâştelor,
În pătulul găinilor,
În calea lui,
În cărarea lui,
În lazul lui,
În prilazul lui,
În tinda lui,
În casa lui,
În masa lui,
În patul lui,
În aşternutul lui.
Că voi ştiți mai bine
Decât orişicine
De-i face fată voinică,
De-i face copilă mică,
De-i face nevastă,
De-i face vădană,
De-i face femeie de măsură,
De-i face fată părăsită,
De-i face babă părăsită,
De-i face flăcău părăsit,
De-i face moşneag părăsit;
De-i face Rus,
De-i face Rusoaică,
De-i face Țigan,
De-i face Țigancă,
De-i face Lipovean,
De-i face Lipoveancă,

De-i face Armean,
De-i face Armeancă,
De-i face Neamț,
De-i face Nemțoaică,
De-i face Ungur,
De-i face Unguroaică;
De-i din câmp,
De-i de prin vii,
De pe munți, de prin pustii.
Că el singur n-a ştiut
A face fapt,
Că altul a trebuit
Anume să fi plătit
Ca să-i facă.
Şi-a plătit cui o ştiut
Şi-acela fapt i-a făcut.
Da′ voi Zori,
Nouă surori!
Voi ştiți mult mai bine
Decât orişicine
De i l-a suflat
Cu gâtlan de lup,
Cu labe de iepure,
Cu usturoi împuțit,
Ori cu mălai mărunțel,
Ori cu mâncăruri de câine,
Unde câinii s-au mâncat,
De-i face în pădure
La un rug de mure,
Ori la un butuc căzut,

Ori la o țişitură
În picioare cu țepuşe
De nouă feluri de lemn,
Şi făcând le bate
Cu muchea securii
Ori cu muchea bărzii;
Ori îi face fapt
Cu cuie de fier găsite,
Ori cu fuse părăsite,
Şi-l închipuieşte
Pe perete,
Ori sub perete,
Pe pat,
Ori sub pat,
La cahlă,
Ori sub cahlă;
Ori îi face fapt
Cu untură de arici,
Ori cu mațe de arici,
Ori cu creieri de mâță,
Ori cu *jare* [2]de broască,
Ori cu cap de şoarec,
Ori cu scârnav de mâț,
Ori cu scârnav de om,
Şi cu dohot negru
De pe drum aflat;
Ori îi face fapt
Cu cenuşă din obroc,

[2] *Jebrină* sau *lâna broaştei*.

Ori cu scurmătură de cioară,
Ori cu cuib de rândunică părăsită;
Ori îi face cu lut
De la cuptor părăsit,
Ori cu lut din râpă,
Şi a sorocit
Când s-or tâlni râpele,
Atunci să se tâlnească
Şi ei unul
Cu altul;
Ori i-o făcut
Cu lut
De la capătul punților,
Şi i-a sorocit
Când s-or tâlni capetele
Unul
Cu altul,
Atunci să se tâlnească
Cei ce-s de Dumnezeu dați
Şi de dânsul drept lăsați.
Şi de i-o făcut fapt
Cu piedică de la mort,
Ori cu lumină
Ce s-a ținut mortului în mână;
Ori îi face fapt
Cu scăldătoarea,
În care mortul s-a scăldat,
Ori cu gunoi măturat
După mort;
Ori îi face fapt

Cu cioturi de pânză
Ori cu ață
De mătură părăsită,
Ori cu ață de la sac,
Cu făină furată
De la altă casă;
Ori îi face fapt
Cu clonț de cioară,
Cu cap de pupăză,
Cu ochi de cotobatură
Şi cu hârburi
Din nouă târguri,
Cu hârb de oală părăsită,
Ori de strachină părăsită,
Cu hârb de şip părăsit,
Cu pietre din nouă vaduri
Cusute cu mătase roşie,
În gură la nouă broaşte,
Ori i-a făcut fapt cu ață
Cu care s-a întors trei buhai,
Ori s-a întors şapte,
Ori s-a întors nouă,
Şi a-ntors lumea şi norodul;
De la omul cela,
Căruia i-a făcut faptul;
Ori i-a făcut cu ceară de la mort
În vatra focului
Şi i-a sorocit
Cum se topeşte ceara de foc,
Aşa să topească omul

Căruia îi face faptul,
Şi cum s-a uitat
Cânepa cea de vară
Prin cânepa cea de toamnă,
Aşa să-l uite lumea
Şi tot norodul;
Ori a prins un rac
Şi l-a ținut nouă zile
Într-o ulcică nouă
Cu apă neîncepută;
Ori îi face fapt
Înfocat
Şi-nfiorat,
Şi a legat
Cinstea omului
Şi dragostea lui
Şi i-a închis drumurile
Şi toate cărările.
Da' voi, nouă Zori,
Voi nouă surori!
Voi ştiți mult mai bine
Decât orişicine
Cu ce i-a făcut
Aiestui om de fapt.
De i-a făcut
Cu lut
De la mormânt
De om mort
Din țintirim,

Şi i-o-ngropat
În crucile drumului,
Unde se-ntroloacă
Trei garduri la un loc,
Ori i-a pus sub piatră
De-naintea uşii,
Să calce-n picioare.
Da' voi, nouă Zori,
Voi nouă surori!
Veniți, alergați,
Faptul istui om cătați
Din aista ceas înainte,
Cu 99 de coase cosiți-l,
Cu 99 de greble greblați-l,
Cu 99 de mături măturați-l,
Cu 99 de furci încărcați-l,
Pe 99 de cărări porniți-l,
Pe 99 de drumuri duceți-l
La vinovatul,
Că eu trimit faptul
Din vad
În vad,
Pe capul celui vinovat.
Când s-or desbrăna[3]
Ciolanele vinovatului
De la piele,
Atunci să se curățească

[3] *A desbârna*, a dezlipi, a dezbina.

De faptele
Cui i-o făcut el grele.
Cu-atâta nu m-oi lăsa,
La Maica Domnului m-oi ruga,
Că maica Domnului are-o cățea
Neagră ca corbul
Şi iute ca focul...
Eu atunci oi îngenunchea
Şi la dânsa m-oi ruga,
Fapt şi ur-oi lua
Şi pe codru că l-oi da,
Ori pe carpeni groşi,
Pe butuci borțoşi.
Cu atâta nu m-oi lăsa.
Când s-or desbrăna
Ciolanele vinovatului
De la piele,
Atunci să se curățească
De fapturile care-a făcut
Aistuia om grele.
De eşti fapt rătăcit,
Ori prăpădit,
Ori ai fost trimis aiurea,
Ori ai dat
Peste-acest om
Din vânt
Ori din soare,
Ori din noapte,
Ori din ziuă,

Apoi te alege
Şi te culege,
Să nu rămâi l-aist om
Cât un fir de mac curat
În 77 despicat,
În mare-aruncat.
Şi te du-n codri pustii,
Unde păsări nu zboară,
Să rămâi acolo,
În *muştegai*[4]
Şi-n putregai.
Aist om
Ce i-am desfăcut
Să rămână curat,
Luminat,
Ca argintul la sleit,
Ca apa la izvorât,
Ca busuiocu-n floare,
Ca sfântul soare
Când răsare.
Cum am zis, aşa să fie,
De leac în veci să rămâie!

*

Cât timp a şoptit, omul a stat cu barba în pumni, privind fără ţintă, pierdut. Şi aşa a rămas o vreme şi după ce şi-a terminat zisa.

[4] Mucegai.

- Ce-i cu usturoiul ăsta agăţat peste tot? întreb eu, ca să rup tăcerea.

- Mama s-a făcut strigoaică. Când băteau pământul cu lopata, a trecut în fugă pe deasupra o pisică... Am pus usturoi peste tot, pe la orice încheietură şi loc de răsuflare a casei.

*

De mic am crescut într-o lume în care puterea descântecului, a *trasului*[5], a buruienilor şi a credinţelor era mai mare decât orice leac de prin farmacii – scump şi greu de găsit în vremurile acelea. Dar a trecut timpul, m-am îndepărtat de sat şi de lumea lui (*şi de această lume a lui*), am trecut prin alte ape – ale ştiinţei de carte şi ale altor rânduieli – şi am ajuns să privesc cu oarecare detaşare – şi o rânduială şi pe cealaltă. Din spaţiul-timpul de demult şi înceţoşat al copilăriei răzbat până la mine frânturi de vorbe cântate în miros de busuioc ori de buruieni tămăduitoare, licăriri de ochi sprâncenaţi ai vreunei ţigănci, sfârâială de cositor picurat în apă stată nouă zile în ulcică nouă, arsă de trei ori şi afumată cu pană de găină albă. Toate acestea îmi vin în minte acum, când îl privesc pe omul acesta pierdut, care şi-a pus nădejdea în altă ştiinţă, o ştiinţă care nu mai e nici a lui, dar care îi răscoleşte şi lui simţiri venite de demult şi de departe.

---

[5] Masaj.

- Spui că a plecat?

- Da, s-a dus să întoarcă urma. Asta-i altă poveste... Ştii, după treaba cu ceara şi cu desfacerea de fapt începuse să ne meargă mai bine... asta până s-a făcut mama strigoaică şi a început să ne bântuie casa iară. Şi ea şi eu suntem terminați, ne uscăm pe picioare şi nu mai dăm înainte cu nimic.

Simt că se zburleşte părul pe mine, nu-mi mai vine să zâmbesc la asemenea vorbe – omul este prea înfricoşat şi îngândurat.

- A plecat să întoarcă urma. Am fost din nou la fermecătoarea aia de la voi. Ne-a dat o altă desfacere, de *întoarcere a urmei*. Aia nu pot să ți-o spun. O spune numai cel care o face. Am scos ce-am avut prin bancă, ne-am mai şi împrumutat şi a plecat... a plecat să întoarcă urma... Va veni, sunt sigur, nu-mi fac griji... va veni şi va fi bine.

*

În ultima vreme nu mai am răgaz să mă uit la televizor. Dar, într-o seară, mă cheamă soția:

- Ia fii atent, asta-i prietena noastră!

Prietena noastră tocmai fusese reținută de autoritățile australiene. La controlul bagajelor i-au fost găsite câteva lucruri, printre care unele interzise la intrarea în țara lor: nouă cățel de usturoi, nouă boabe de orz, nouă boabe de piper, nouă semințe de cânepă, nouă boabe de grâu şi un cuțit ruginit care avea pete uscate de sânge.

Deconspirări
şi
conexiuni

Un foarte bun prieten al meu, poetul Ioan Gligor Stopița, îmi spune mereu să nu deconspir nimic din rosturile intime ale facerii poveştilor mele. Aş strica, în felul acesta, plăcerea cititorului de a-şi închipui ce vrea, ca să nu mai vorbim de dezumflarea la care ar fi supus, primind mărturisiri asupra unor motive ce ar fi sau ar părea anoste, la urma urmei.

Totuşi, în această carte, se întâlnesc o seamă de toponime, crâmpeie de legende ori simboluri, aluzii la tradiții şi eresuri ce se cer dezvăluite, fie pentru completa lămurire a cititorului, fie pentru a evita neplăceri ce s-ar naşte din greşite presupuneri, atunci când e vorba de oameni, fapte şi locuri.

Şarpele casei

A pornit ca o străfulgerare, atunci când mi-a căzut în mână poezia Ninei Ceranu, de la New York – „Cineva a tăiat”. În minte mi-a venit o scenă din copilărie, cea cu omorâtul şarpelui... Povestea aş fi putut s-o fac mult mai impresionantă – în poezia de care ziceam, se pune întrebarea: „Tată, când mor oamenii?”, iar răspunsul este: „Când nu mai au pentru ce trăi”. Răspunsul este cumplit de dureros, la fel de cumplit ca şi versurile prietenului meu, Ioan Gligor Stopița, de care vorbeam mai sus: „Casa noastră, tată, se surupă / Pe un fundal de mari singurătăți./ Casa noastră, mamă, cade-n râpă./ Puii veşniciei au acum mustăți.” Până la urmă, dincolo de credința că fiecare casă are un şarpe al ei, cel care-i poartă norocul, povestea picură durerea dezrădăcinării, durerea tuturor celor care au plecat de mult de acasă.

Ciofoloaga

Povestea aceasta are o frumusețe aparte, pentru mine, care am fost prin locurile acelea minunate din Clisura Dunării şi, cu siguranță, are sau va avea acelaşi farmec pentru cei trăitori acolo şi cărora le-ar cădea sub ochi această carte.

Povestea aceasta are câteva chei, din care, o parte se găseşte în legenda lui **Iovan Iorgovan – braț de buzdugan**. Legenda are mai multe variante, şi pe o parte şi pe alta a Dunării (şi la sârbi, şi la noi). Din toate, reiese faptul că un voinic, pe nume Iovan Iorgovan, pleacă pe urmele unui balaur aciuat în munții Cernei, care prăduia turmele de vite ale locului şi care răpise o fată din trei surori ale unui împărat din Serbia. Îl găseşte şi-i taie două capete. Al treilea cap fuge şi se ascunde în peştera care se numeşte *Gaura cu Muscă*. Iovan îl găseşte, şi când să-l taie, şarpele-i zice: „Iovan, Iorgovan / De m-oi omorî / Musca-oi slobozi”. Iovan taie şi ultimul cap, iar de atunci, din peştera aceea, se năpustesc milioane şi milioane de muşte columbace, dăunătoare vitelor şi oamenilor.

Un alt lucru ce trebuie lămurit (care, în povestirea mea, ar putea trece nebăgat în seamă) este ***liliacul***, prezent în Cazanele Dunării atât pe malul românesc, cât şi pe cel sârbesc. Pentru aceasta, prefer să aduc lămuririle lui Isidor Chicet, din lucrarea domniei sale – „Folclor literar mehedințean transfrontalier. Iovan Iorgovan”:

Liliacul (ca şi unele plante şi flori sau unii arbuşti: vița-de-vie, nucul, migdalul, smochinul, trandafirul, narcisa, iasomia s.a.) îşi are originea pe Podişul Iranian, unde a înflorit statul persan. Tot în Persia antică a fost inventat şi practicat intens procedeul de a obține esențe

de flori de liliac (precum şi de curmal, salcie, lotus, mirt, lamâi, portocal, de trandafir, narcise, violete, iasomie).

În Banatul de sud-est şi destul de rar în nord-vestul Olteniei, floarea de liliac este cunoscută şi sub numele de Iorgovan, ca şi la slavii de sud. Sintetic, în al său excelent ***Dicționar de magie, demonologie şi mitologie românească****, Ivan Evseev scrie: „Iorgovanul este cel de-al doilea component al numelui eroului legendar din mitologia românească, învingătorul balaurului de pe Cerna, Iovan Iorgovan, dar şi numele florii de liliac, legată de cultul acestui personaj mitic. Deşi textele folclorice din ciclul baladelor referitoare la lupta lui Iovan Iorgovan braț de buzdugan nu conțin în mod explicit mitologemul transformării eroului într-o floare ce aminteşte de culoarea sângelui, el este totuşi conținut în structura etimologică a numelui Iorgovan şi sprijinit ritualistic de sărbătoarea Iorgovanului, practicată în Banat până în zilele noastre. Cuvântul Iorgovan este folosit, sub influența limbii sârbe, şi cu sensul de floare de liliac. Atât planta cât şi numele ei sunt de origine persană:* ***ergua = liliachiu****. Vocabula* ***ergua/ierguan/iorgovan*** *a pătruns în Balcani prin intermediul limbii turce, împreuna cu sinonimul turcesc al acestei plante,* ***leylac****, care a dat în româna* ***liliac****, iar* ***leylakn*** *a dat* ***liliachiu****" (în franceză,* ***lilas****, în italiană* ***lila****, în macedo-română,* ***liuliuc****). „Cu titlu de curiozitate, menționăm că, regional (în zona Mehadia-Cerna), apare denumirea* ***ililiac****, iar în comuna Şvinița, pe malul stâng al Dunarii, sârbii de aici, care vorbesc o limbă foarte veche, utilizează termenul* ***liliagnia****" .*

Conform unei mărturii pe care ne-a lasat-o Nicolae Stoica de Hațeg, la începutul secolului trecut, putem vorbi de adevarate sărbători, de pelerinaje la locurile unde înflorea liliacul, care se țineau la Sf. Gheorghe (23 aprilie) şi pe care legendele hagiografice ni-l prezintă ca ucigătorul balaurului. Mărturia cronicarului bănățean se referă la pelerinajul pe care îl făceau anual în această zi în localitatea Tekija de pe malul sârbesc al Dunării, atât românii cât şi turcii aflați în Cetatea Orşova Nouă şi Portul Kostal. Turcii nu participau la slujba religioasă, ci numai la petrecerea propriu-zisă. „Fiind vorba de o procesiune, înțelegem că mulțimea purta diverse obiecte de cult: steaguri, cruci etc. Acestea se împodobeau cu flori, ori, primavara, cea mai raspândită şi cea mai reprezentativă floare din zonă era (şi este) liliacul. Copiii şi tinerele fete purtau, de asemenea, cununi şi buchete de liliac. Imnul creştin destinat Sfântului Gheorghe îndeamnă: Veniți să împodobim pe cel nebiruit cu flori de primăvară. O asemenea bogăție de flori presupunem că impresiona deosebit pe oricine. Pentru turci, sărbătoarea creştină era echivalentă, în fapt, cu sărbătoarea liliacului (de altfel, în sudul Banatului, în localitățile unde liliacul este bine reprezentat, obiceiul se păstrează până astăzi, însă fără fastul eclezeiastic de odinioară...) Ce ştiau turcii despre Sf. Gheorghe nu ne putem da seama; presupunem însă că ei nu aşteptau sărbătoarea Sfântului, ci pe aceea a liliacului, numit în limba lor, dupa cum am aratat, şi ***erguan****, denumire folosită şi de românii din zonă, până în zilele noastre: < Iorgovan>.”*

Există, deci, o sensibilă apropiere între cele două personaje (Iovan Iorgovan şi Sfântul Gheorghe), datorită

faptului că ambele au omorât balaurul, însă pentru tema analizei noastre, ca aspect transfrontalier, mai importante ramân legendele locale şi toponimele „iovan", "iorgovan", prezente atât la români, cât şi la sârbi, într-o strânsă legătură cu Dunărea, fluviu legendar care a dat naştere atâtor repere culturale şi etnologice."

Cam asta e... Dacă există un primar care să-mi fi spus de Dubova şi de hoţi – primii locuitori ai satului aceluia? Da. Este dl Ioan Ciuru, primarul din Eşelniţa, un om de largă cultură şi, mai ales, energie pusă în folosul semenilor. Dacă există şi gazda mea de la Eşelniţa şi casa-muzeu de acolo, unde am văzut ciofoloaga? Da. E vorba de familia Doina şi Teodor Grigore, doi oameni minunaţi care, fără ajutor din partea statului, de mai bine de patruzeci de ani, adună în casa lor comori de spiritualitate şi civilizaţie materială tradiţională românească.

În rest... doar ficţiune...

Chiatra lui Pricop

În 1996, prin aprilie, eram în străinătate, într-o anumită misiune. La o vreme, am legat prietenie cu un general american şi aghiotanţii acestuia. Le-a făcut plăcere invitaţia la un păhăruţ de palincă ardelenească, într-o seară, în apartamentul meu. Au venit şi alţi colegi de ai mei şi, curând, atmosfera s-a încălzit plăcut, depăşind binişor barierele de limbă,

cultură şi, mai ales, prejudecăţi. A venit, inevitabil, la un moment dat, vorba despre regimul instaurat de sovietici, după cel de-al Doilea Război Mondial.

- Ehei, zic eu, ţăranii noştri au aşteptat ani buni, cu gâturile sucite şi ochii zgâiţi spre cer, sosirea Liberatoarelor voastre...

- Liberatoare? Ce Liberatoare? întreabă generalul, întorcându-se către unul dintre aghiotanţii lui.

- Bombardierele noastre, sir.

- Aaa! Păi... noi oare nu aveam baza pe atunci în...

- La Foggia, zic eu repede.

- Păi, da.... Păi nu era destul carburant pentru o operaţiune de desant aerian, nu aveam cum!

- Chiar? sar eu, dar ca să bombardaţi Valea Prahovei şi să vă şi întoarceţi, aţi avut carburant?

Nu mai contează restul discuţiei ...

Anul trecut am primit de la dl Viorel Burlacu, directorul Casei de Cultură din Tecuci – oraşul copilăriei mele – „Monografia Oraşului Tecuci”. Am găsit acolo următoarea consemnare, aparţinând domnului Ştefan Andronache, unul dintre autorii lucrării:

„Războiul aerian – purtat de România cu aliaţii anglo-americani şi sovietici – dobândi, în vara anului 1944, o intensitate deosebită. Principalele ţinte ale atacurilor acestora deveniseră zona

petrolieră, centrele industriale, nodurile de comunicație şi aereodromurile aviației.

Piloții Grupului 9 Vânătoare din Tecuci, alături de celelalte forțe aeriene ale țării, s-au angajat să apere cu mult devotament şi eroism pământul strămoşesc.

Prima misiune a Grupului a avut loc pe 6 iunie 1944. Din 18 avioane angajate în luptă, şase au fost parțial avariate, dar piloții au scăpat cu viață. Un singur tecucean, adjutantul Hăpăianu Gheorghe, care acționa în cadrul Bazei 1 Vânătoare şi primise ordinul să atace bombardierele „Liberator" ce loviseră deja Rafinăria de la Ploieşti, în urma unei inepuizabile lupte de urmărire, a căzut dincolo de Turnu Severin.

Pe 22 iulie 1944, avioanele americane, plecate tocmai de la Foggia – Italia, după ce au atacat aerodromurile din Buzău, Zilştea şi Râmnic, după ora 11, s-au îndreptat spre Focşani. Căpitanul Al. Şerbănescu de-abia a avut timp să spună: „Piloți, la avioane!", că temutele escadrile ale Tecuciului s-au şi înălțat de la sol pentru a se angaja într-o puternică confruntare cu invadatorii străini. „Scuipătoarele de moarte" ale aliaților s-au îndreptat, spre ghinionul lor, spre Iveşti, acolo unde se afla Grupul 5 Bombardament. După un îndelung efort al piloților acestuia, au fost doborâte 8 avioane inamice. Tecucenii însă nu au avut nicio pierdere.

În ziua de 26 iulie a aceluiaşi an, tot pe la vremea prânzului, îşi făcuseră apariția, venind de data

aceasta dinspre Bârlad, alte 20 de bombardiere cvadrimotoare americane, însoțite de câteva avioane de vânătoare rusești ce decolaseră de la Poltava, din Ucraina. [...]

În această bătălie fără precedent, ei (tecucenii, n.n.) reușesc să smulgă 11 victorii. Dar jertfa lor, raportată la dimensiunea Grupului, a fost cu mult mai mare. Şapte piloți au pierit în necruțătoarea „roată a morții". Deasupra comunei Barcea căzu adjutantul Țurcanu Pavel, în timp ce adjutantul Bălan Emil, colegul său, se prăbuși undeva prin județul Rm. Sărat. Fiind grav rănit, fruntașul Mărășescu Gheorghe se stinge și el după câteva zile la Spitalul Aeronautic de Front..."

Este un picuț cam lungă această aducere-aminte, dar, dacă tot a trebuit să o fac, am tras focul sub oala mea – Tecuciul este un oraș, la fel ca destul de multe altele din țara aceasta, care a dat și jertfe pentru pământul românesc, dar care a dat și minți strălucitoare țării și lumii (nu mai puțin de 16 academicieni titulari, dintre cei mai renumiți), dar asta e altă poveste, și mă opresc aici.

Anul acesta, trecând prin comuna Barcea, am văzut pe un izlaz, rezemat de o piatră, un țăran, mâncând din traistă. Asta se întâmpla pe la mijlocul lui aprilie. Povestea „Chiatra lui Pricop" a izvorât de curând, după o dospire de câteva luni.

Există sau a existat vreun Pricop în satul acela? Nu știu. E posibil să fie sau să fi fost? Da. S-a

întâmplat ca vreo bombă să-i fi sfârtecat nevasta, sau să se fi întâmplat vreun astfel de necaz acolo? Nici asta nu ştiu, dar este posibil. Iar dacă s-a întâmplat, nu este posibil ritualul zilnic de care vorbesc în poveste? Cred că ar putea fi posibil, odată ce eu îl gândesc. Numai că această poveste a venit de la sine, aşa cum aproape toate poveştile mele vin, fără o „punere în operă” raţională. A venit, şi gata! Numai după ce am scris povestea, au venit şi amintirile din ’96, cele din monografie şi imaginea de o clipită a ţăranului rezemat de piatră şi mâncând, prinsă din fuga microbuzului ...

Urma cea rea

Este prezentă această credinţă în mai multe zone ale ţării, cu precădere în Oltenia şi Banat. La fel cum prezentă este şi credinţa cu **copilul schimbat** de diavol. La aceasta din urmă, trebuie adăugată şi o altă informaţie. Era, sau mai este, poate, practica **benefică** a *schimbării* sau a *vinderii copilului* (simbolică, bineînţeles), a trecerii lui prin fereastră sau prin gura căldării. Despre aceasta mi-a spus domnul Alexandru Firescu, renumitul critic de teatru, dumnealui însuşi fiind un copil vândut şi trecut prin fereastră, cu nume schimbat, ca să nu-l găsească moartea. „Şi uite că nu m-a găsit încă”, adaugă cu umor domnul Firescu, un om de o vivacitate deosebită, la 77 de ani.

Poveştile urmei

A fost o vreme în care actul magic avea în viaţa satului nostru un rol foarte important, iar vrăjitoarele, fermecătoarele, descântătoarele erau la mare preţ şi respectate poate chiar mai mult decât autorităţile locale. Vremurile s-au schimbat, altă rânduială s-a înstăpânit, oamenii satului de azi privesc (mulţi dintre ei) cu un zâmbet sceptic spre această *o altă rânduială a lumii*, prinşi în zbuciumul unei societăţi pragmatice şi consumatoriste.

Am vrut să aduc în aceste două povestiri (ca şi în celelalte, de fapt) un crâmpei de alt fel de viaţă spirituală – fie chiar şi numai ca informare pentru cei mai tineri – a unei societăţi de care nu ne despart foarte mulţi ani (ba, în unele locuri unde tradiţia este încă puternică, această viaţă ne este contemporană!).

Desfacerea de fapt am reprodus-o din lucrarea „Vrăji, farmece şi desfaceri. Descântece poporane române” a lui S. Fl. Marian, Ed. Coresi, Bucureşti, 1996 (reeditare), adunate de acesta la sfârşitul secolului XIX, îndeobşte din Bucovina. Această *desfacere* am ales-o pentru că este unica din colecţia pe care autorul a făcut-o, care arată chipul şi obiectele ce se întrebuinţau pentru vrăji.

Cât despre *întoarcerea urmei*, acelaşi S. Fl. Marian ne spune: „Fermecătoarea ia nouă căţei de usturoi, nouă *fuşti* sau *fâşti* (seminţe) care se fac pe vârful

cozilor de la usturoiul de toamnă, nouă fire de grâu de primăvară, nouă grăunțe de orz, nouă fasole (fansule), nouă fire de piper, nouă grunzişori de tămâie, nouă fire de sămânță de cânepă şi nouă cărbuni într-un hârb. Apoi din fiecare fel pune la un loc câte trei şi le leagă într-o hârtie sau în altceva ca să se țină la un loc. După aceasta ia maiul de bătut cămăşile şi un cuțit şi se duce într-un loc unde nu umblă nimeni. [...] Acolo ajunsă, pune piciorul drept pe pământ şi cu cuțitul înseamnă pământul cât ține talpa piciorului. Apoi, după ce înseamnă locul, scoate *urma*, adică pământul însemnat afară. După aceasta pune semințele în locul urmei, *întoarce urma*, adică glia săpată în forma urmei, şi o pune cu călcâiele spre degete şi după aceasta bate cu maiul semințele puse în urmă, adică peste glia pusă întors, şi după ce bate urma cum se cade, rosteşte versurile desfacerii.

Prin desfacerea şi procedura aceasta se crede că cel bolnav în scurt timp trebuie să se vindece".

Bineînțeles, şi aici, personajele sunt fictive, la fel ca şi în celelalte povestiri.

Postfață

A inventat omul, de-a lungul timpului, de la Grai încoace, tot felul de noțiuni-instrumente, iar de la ele şi peste ele, silogismele, pentru a împlini raționamente... Limbajul s-a rafinat, ba chiar s-a sofisticat, antrenând mintea pe un făgaş al unui cerc vicios care sună aproape – din ce în ce mai mult – ca o limbă străină... O limbă străină pentru simțire, pentru Lumina în care ar trebui să „vorbim" fără vorbe...

Îmi spunea, cu ceva timp în urmă, o primăriță: „Te văd mirat... Da, mă uit către... mi-este secretară... în patru ani am învățat să vorbim doar din priviri... n-avem nevoie de cuvinte..."

Chiar dacă domeniul este restrâns – cel administrativ – relațional – decizional, - asta spune ceva... şi întăreşte ce spuneam mai înainte... Da, acolo este comuniune de spirit, comuniune de Lumină, adică înaintea Comunicării, aşa cum vrem (dar oare vrem cu adevărat, sau doar artificializăm iar?) s-o ştiințificăm... ştiințifizăm... – iată că am mai inventat un cuvânt – două cuvinte, chipurile, pentru a lămuri / limpezi un gând prin trinomul: creier – limbă – ureche / gândire – grai – auz... la care se adaugă văzul la cuvântul scris...

Statisticile date de Psihologie (această pseudoştiință) spun că ne folosim doar de 8-10-12% din capacitatea creierului...

Altă ghiduşie: „Ce capacitate? Şi cum măsurată?De unde quasi- această siguranță de 8-10-12%?" Cine spune asta? Un aparat, fie el fizic, fie conceptual – dar limitat la repere date de raționamente, şi acelea căpătate în timp...

S-a inventat aparatul care să simtă totul, întregul, plenitudinea, rotundul, universul?!

Să fim serioşi... Ne limităm în propriile limite ale Cunoaşterii prin Rațiune... care face paşi grei... îngreuiați de un cerc vicios...

Pe când, noi avem ce ne trebuie.... aici este hazul... hazul de necaz... Ştiirea nu are nevoie de raționamente, de aparate, de artificii şi artificializări... o plantă, un animal, noi oamenii, nu avem nevoie de raționamente pentru a fi în Fiire, în Lumină... O numesc Lumină, pentru că este comună tuturor regnurilor... Lumină ca aură, ca energie, ca Început-fără-Sfârşit al Fiirii... Spuneam în povestea „Țara-fără-Nume": Esența Simbolului Primar şi Unic...

Pare că bat câmpii, dar asta doar pentru că vreau să spun cu vorbe rostite şi scrise ceea ce toată Firea ştie... Iată, deci, o demonstrație de cum trebuie să inventăm noi structuri... – cum spuneam mai adineaori - ... pentru a îmbogăți o nouă „limbă", din ce în ce mai grea, spre a da formă unui gând, în loc să-l emanăm, pur şi simplu, ca într-o telepatie, doar într-o lume a Ştiirii... Adică să ne întoarcem la comuniunea de Lumină, la Ştiire...

Cred că aceasta este Înțelepciunea la care oamenii mai sus cu ... hai să-i spunem „mintea"... ajung din ce în ce mai des... într-o lume a Ştiirii...